

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ

**ЖУМАГУЛОВА
ВАЛЕНТИНА
ИВАНОВНА**

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Мария" (Maria).

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА РГП «ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ»

Биобиография ученых Казахстана

**ЖУМАГУЛОВА
ВАЛЕНТИНА
ИВАНОВНА**

**Алматы
2014**

**УДК 01
ББК 91. 9: 81
Ж 88**

Ж 88 Жумагулова Валентина Ивановна: Биобиблиографический указатель / Составители: Б.С. Каримова, Э.М. Ханкишиева. Гл. редактор Уалихан Калижан, доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК. Отв. ред. Р.О. Карабжанова, генеральный директор РГП «Фылым ордасы». Библиогр. ред.: Г.И. Бельгибаева, Т.В. Вдовухина, А.Ж. Саканова. – Алматы: Научная библиотека РГП «Фылым ордасы», 2014. – 103 с.: портр. [Серия «Биобиблиография ученых Казахстана»].

ISBN 978-601-7254-73-5

УДК 01
ББК 91.9:81

ISBN 978-601-7254-73-5

© РГП «Фылым ордасы»
Научная библиотека, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ» РМК ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНАСЫ**

Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы

**ЖҰМАҒҰЛОВА
ВАЛЕНТИНА
ИВАНОВНА**

Алматы
2014

**УДК 01
ББК 91. 9: 81
Ж 88**

Ж 88 Жұмағұлова Валентина Ивановна: Биобиблиографиялық көрсеткіш / Құрастырушылар: Б.С. Кәрімова, Э.М. Ханкишиева. Бас редактор Уалихан Қалижан, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі. Жауапты ред. Р.О. Кәрібжанова, «Ғылым ордасы» РМК бас директоры. Библиогр. ред.: Ф.И. Белгібаева, Т.В. Вдовухина, А.Ж. Сақанова. – Алматы: «Ғылым ордасы» РМК Ғылыми кітапханасы, 2014. – 103 б.: сур. [«Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы» атты серия].

ISBN 978-601-7254-73-5

УДК 01
ББК 91.9:81

ISBN 978-601-7254-73-5

© «Ғылым ордасы» РМК
Ғылыми кітапхана, 2014

**REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
«GHYLYM ORDASY» RSE SCIENTIFIC LIBRARY**

Biobibliography of scientists of Kazakhstan

**ZHUMAGULOVA
VALENTINA
IVANOVNA**

Almaty
2014

UDK 01
BBK 91. 9: 81
Ж 88

Ж 88 Zhumagulova Valentina Ivanovna: Biobibliographic index /
Complited by: B.S. Karimova, E.M. Khankishieva. Editor-in-chief Ualikhan Kalizhan, Corresponding Member of RK NAS, Doctor of Philology. Executive editor R.O. Karibzhanova, «Gylым Ordasy» RSE Scientific Library general director. Bibliogr. editors: G.I. Belgabayeva, T.V. Vdovukhina, A.Zh. Sakanova. – Almaty: «Gylым Ordasy» RSE Scientific Library, 2014. – 103 p.: portr. [«Biobibliography of scientists of Kazakhstan» series].

ISBN 978-601-7254-73-5

UDK 01
BBK 91.9:81

ISBN 978-601-7254-73-5

© «Gylым Ordasy» RSE
Scientific Library, 2014

К ЧИТАТЕЛЯМ

Данный указатель – продолжение серии «Биобиблиография ученых Казахстана», посвящен Жумагуловой Валентине Ивановне – лауреату премии Союза журналистов Казахстана, Заслуженному деятелю Казахстана, доктору филологических наук, профессору, академику Международной академии наук Высшей школы, известному ученому-лингвисту, исследователю языка средств массовой информации Казахстана, талантливому организатору науки и образования Казахстана.

В издание вошли материалы, характеризующие жизнь и деятельность В.И. Жумагуловой, хронологические указатели публикаций ученого в научных изданиях и средствах массовой информации, информация об участии в международных и республиканских конференциях, семинарах, симпозиумах. Кроме того, представлены список диссертационных работ, защищенных под руководством В.И. Жумагуловой, и список лекций профессора.

Материалы в указателях расположены в хронологическом порядке, в пределах каждого года – по алфавиту: сначала идут работы, опубликованные на русском языке и далее на других языках.

Во вспомогательных указателях: алфавитном указателе трудов и именном указателе соавторов ссылки даются на порядковые номера работ, помещённых в хронологическом указателе трудов В.И. Жумагуловой.

ОҚЫРМАНДАРҒА

Берілген көрсеткіш – Қазақстан Журналистер одағы сыйлығының лауреаты, Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, филология ғылымдарының докторы, профессор, Жоғары мектеп Халықаралық ғылым академиясының академигі, белгілі ғалым-лингвист, Қазақстан бұқаралық ақпарат құралдарының тілін зерттеуші, Қазақстанның ғылым және білім саласының дарынды үйімдастыруышы Жұмағұлова Валентина Ивановнаға арналған «Қазақстан ғалымдарының биобиблиография» сериясының жалғасы.

Басылымға В.И. Жұмағұланың өмірі мен қызметін сипаттайтын материалдар енгізіліп, онда ғалымның ғылыми басылымдар мен бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдарының хронологиялық көрсеткіштері, халықаралық және респубикалық конференция, семинар, симпозиумдарға қатысу жөніндегі ақпарат қамтылған. Сонымен қатар В.И. Жұмағұланың жетекшілігімен қоргалған диссертациялық жұмыстардың және профессор дәрістерінің тізімі ұсынылды.

Көрсеткіштердегі материалдар хронологиялық тәртіппен берілген: әліби бойынша эр жыл шегінде орыс тілінде жарияланған жұмыстары бастапқы тұсында және әрі қарай өзге тілдерде жарияланған жұмыстары орналасқан.

Көмекші көрсеткіштерде – еңбектердің әліпбелік көрсеткіші мен бірлесіп жазған авторлардың есімдер көрсеткішінде сілтемелер В.И. Жұмағұлова еңбектерінің хронологиялық көрсеткіштерінде орналасқан жұмыстардың реттік сандарына берілген.

TO THE READERS

The present index is the continuation of the series «Biobibliography of scientists of Kazakhstan», devoted to Valentina Ivanovna Zhumagulova, Laureate of the Union of Journalists of Kazakhstan Prize, Honored Worker of Kazakhstan, Doctor of Philological Sciences, Professor, Academician of the International Academy of Sciences of Higher School, a well-known scientist-linguist, researcher of the language of the media in Kazakhstan, a talented organizer of education and science of Kazakhstan.

The publication includes materials describing the life and work of V.I. Zhumagulova with chronological index of scientist publications in scientific journals and in the media, information on participation in international and national conferences, seminars and symposia. In addition, there is a list of works defended under the supervision of V.I. Zhumagulova, and a list of the lectures of the professor.

Materials in the index are arranged in chronological order within each year - in alphabetical order: first there are the works published in Russian language and then in other languages.

In auxiliary indexes: alphabetical index of works and an index of co-authors there are references to the serial numbers of works placed in chronological index of works of V.I. Zhumagulova.

ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОФЕССОРА, АКАДЕМИКА МЕЖДУНАРОДНОЙ АКАДЕМИИ НАУК ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ ВАЛЕНТИНЫ ИВАНОВНЫ ЖУМАГУЛОВОЙ

Валентина Ивановна Жумагулова родилась 4 ноября 1954 года в селе Акмолинском Акмолинского района Целиноградской области.

1972. Окончила среднюю школу города Жанатас Джамбульской области.

1973–1974. Слушатель подготовительного отделения Казахского государственного университета им. С.М. Кирова.

1974–1980. Студентка Казахского государственного университета им. С.М. Кирова.

1980–1984. Ответственный секретарь многотиражной газеты «Казахский университет».

1985–1988. Аспирантка Казахского государственного университета им. С.М. Кирова по специальности 10.02.01 – русский язык.

1988. Защищила диссертацию на соискание ученой степени кандидата филологических наук на тему «Лингвостилистические средства создания комического в языке сатирического журнала «Шмель»».

1988–1992. Преподаватель, старший преподаватель кафедры русской филологии Казахского государственного женского педагогического института.

1992. Утверждена в звании доцента по специальности «Русский язык».

1992–1997. Доцент кафедры русской филологии Казахского государственного женского педагогического института.

1997–1998. Доцент кафедры русского языка и литературы Казахского государственного женского педагогического института.

1998–2004. Заведующая кафедрой русского языка и литературы Казахского государственного женского педагогического института.

2001. Защищила диссертацию на соискание ученой степени доктора филологических наук на тему «Сатира и юмор в русскоязычной прессе Казахстана: лингвистический аспект».

– Утверждена в ученом звании профессора по специальности «Русский язык».

2003. Избрана академиком Международной академии наук высшей школы.

2004 – по настоящее время. Профессор кафедры русского языка и литературы Казахского государственного женского педагогического университета.

2006–2008. Научный руководитель фундаментального исследования «Лингвокультурные взаимодействия казахского и русского языков в условиях суверенного Казахстана».

– Научный руководитель прикладной программы «Оптимизация учебно-методического обеспечения по русскому языку и литературе в высшей школе».

2008 – по настоящее время. Член секции комиссии по государственным премиям Республики Казахстан в области науки, техники и образования.

2009–2011. Научный руководитель фундаментального исследования «Русский язык как транслятор специальной терминологии в науке о казахском литературном языке».

2012–2014. Научный руководитель фундаментального исследования «Научно-методологические основы модернизации содержания филологического образования как условие формирования поликультурной личности».

НАГРАДЫ

2003. Лауреат премии Союза журналистов Казахстана.

2004. Отмечена почетным знаком Министерства образования и науки Республики Казахстан «За заслуги в развитии науки Республики Казахстан».

2005. Отмечена нагрудным знаком Министерства образования

и науки Республики Казахстан «Почетный работник образования Республики Казахстан».

2007. Награждена Орденом Михаила Ломоносова «Задачный вклад в развитие фундаментальных научных и научно-методических исследований».

– Присужден государственный грант «Лучший преподаватель вуза».

2008. Отмечена благодарностью Президента Республики Казахстан.

2010. Присвоено почетное звание «Қазақстанның еңбек сінірген қайраткері» (Заслуженный деятель РК).

2011. Награждена Юбилейной медалью «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 20 жыл» («20 лет независимости Республики Казахстан»).

**ЖОҒАРЫ МЕКТЕП ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМ
АКАДЕМИЯСЫНЫҢ АКАДЕМИГІ, ПРОФЕССОР
ВАЛЕНТИНА ИВАНОВНА ЖҰМАҒҰЛОВА ӨМІРІНІҢ
ЖӘНЕ ҚЫЗМЕТИНІҢ НЕГІЗГІ БЕЛЕСТЕРИ**

Валентина Ивановна Жұмағұлова 1954 жылғы 4 қарашада Целиноград облысы Ақмола ауданы Ақмола ауылында дүниеге келген.

1972. Жамбыл облысы Жаңатас қаласының орта мектебін бітірді.

1973–1974. С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетті дайындық бөлімінің тыңдаушысы.

1974–1980. С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университеттінің студенті.

1980–1984. «Қазақ университеті» көп таралымды газетінің жауапты хатшысы.

1985–1988. 10.02.01 – орыс тілі мамандығы бойынша С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университеттінің аспиранты.

1988. «Ара» сатиralық журналы тілінде әзілді берудің лингвостилистикалық құралдары» тақырыбында филология ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін диссертация қорғады.

1988–1992. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтының орыс филологиясы кафедрасының оқытушысы, аға оқытушысы.

1992. «Орыс тілі» мамандығы бойынша доцент атағы бекітілді.

1992–1997. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтының орыс филологиясы кафедрасының доценті.

1997–1998. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтының орыс тілі және әдебиеті кафедрасының доценті.

1998–2004. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтының орыс тілі және әдебиеті кафедрасының менгерушісі.

2001. «Қазақстанның орыстілді баспасөзіндегі сатира мен әзіл:

лингвистикалық аспект» тақырыбында филология ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін алу үшін диссертация қорғады.

– «Орыс тілі» мамандығы бойынша профессор ғылыми дәрежесін бекітілді.

2003. Жоғары мектеп Халықаралық ғылым академиясының академигі болып сайланды.

2004 – Қазіргі уақытқа дейін Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтының орыс тілі және әдебиеті кафедрасының профессоры.

2006–2008. «Егеменді Қазақстандағы қазақ және орыс тілдерінің лингвомәдени қарым-қатынасы» іргелі зерттеудің ғылыми жетекшісі.

– «Жоғары мектепте орыс тілі мен әдебиеті бойынша оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді оңтайландыру» қолданбалы бағдарламасының ғылыми жетекшісі.

2008–қазіргі уақытқа дейін ғылым, техника мен білім беру салаларындағы Қазақстан Республикасының мемлекеттік сыйлықтары жөніндегі комиссия секциясының мүшесі.

2009–2011. «Орыс тілі қазақ әдеби тілі туралы ғылымдағы арнайы терминологияның трансляторы ретінде» іргелі зерттеудің ғылыми жетекшісі.

2012–2014. «Көп мәдениетті тұлғаны қалыптастырудың шарты ретінде филологиялық білім берудің мазмұнын жаңғыртуудың ғылыми-әдістемелік негіздері» іргелі зерттеудің ғылыми жетекшісі.

МАРАПАТТАЛУЫ

2003. Қазақстан Жазушылар одағы сыйлығының лауреаты.

2004. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Қазақстан Республикасы ғылымын дамытуға қосқан үлесі үшін» Құрмет белгісімен марапатталды.

2005. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Қазақстан Республикасының білім беру ісінің құрметті қызыметкері» төсбелгісімен марапатталды.

2007. «Іргелі ғылыми және ғылыми-әдістемелік зерттеулерді дамытуға қосқан жеке үлесі үшін» Михаил Ломоносов Орденімен марапатталды.

– «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» мемлекеттік грантының иегері.

2008. Қазақстан Республикасы Президентінің алғысы жарияланды.

2010. «Қазақстанның еңбек сінірген қайраткері» Күрметті атағы берілді.

2011. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 20 жыл» мерейтойлық медалімен марапатталды.

KEY DATES OF THE LIFE AND WORK OF PROFESSOR, ACADEMICIAN OF THE INTERNATIONAL ACADEMY OF SCIENCE OF HIGHER EDUCATION VALENTINA IVANOVNA ZHUMAGULOVA

Valentina Ivanovna Zhumagulova was born on November 4, 1954 in the Akmola village in the Akmolinsk region of the Tselinograd oblast.

1972. Graduated from secondary school of Zhanatas city in Dzhambul oblast.

1973–1974. Student of the preparatory class of the Kazakh State University named after S.M. Kirov.

1974–1980. Student of the Kazakh State University named after S.M. Kirov.

1980–1984. Executive Secretary of the circulation newspaper «Kazakh university».

1985–1988. Post-graduate student of the Kazakh State University named after S.M. Kirov, specialty 10.02.01 – Russian language.

1988. Presented her dissertation for the degree of Candidate of Philology on «Linguistic and social means of creating comic language satirical magazine «Bumblebee».

1988–1992. Lecturer, Senior Lecturer, Department of Russian Philology at Kazakh State Women's Pedagogical Institute.

1992. Received the rank of Associate professor of the «Russian language».

1992–1997. Assistant Professor, Department of Russian Philology at the Kazakh State Women's Pedagogical Institute.

1997–1998. Assistant Professor of Russian Language and Literature at the Kazakh State Women's Pedagogical Institute.

1998–2004. Head of the Department of Russian Language and Literature at the Kazakh State Women's Pedagogical Institute.

2001. Presented her dissertation for the degree of the Doctor of Philology on «Satire and humor in the Russian-language press in Kazakhstan: the linguistic aspect».

– Received the title of the Professor in the specialty «Russian language».

2003. Elected as an Academician of the International Academy of Science of Higher Education.

2004 – till present. Professor at the Department of Russian Language and Literature at the Kazakh State Women's Pedagogical University.

2006–2008. Scientific supervisor for the fundamental research «Linguistics and cultural interaction of the Kazakh and Russian languages in realm of the sovereign Kazakhstan».

– Scientific supervisor of the application program «Optimization of training and methodological support of the Russian language and literature in high school».

2008 – till present. A member of the Commission section on State Prizes of the Republic of Kazakhstan in the field of science, technology and education.

2009–2011. A Scientific supervisor for the fundamental research «Russian as a translator of the specialized terminology in the science of Kazakh literary language».

2012–2014. A Scientific supervisor for the fundamental research «Scientific and methodological bases to modernize the content of a philological education as a condition for the formation of a multicultural identity».

AWARDS

2003. Laureate of the Union of Journalists of Kazakhstan Prize.

2004. Received the badge of honor of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan «For merits in the development of Science of the Republic of Kazakhstan».

2005. Received the Lapel badge of honor of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan «Honored worker of Education of the Republic of Kazakhstan».

2007. Awarded with the Order of Mikhail Lomonosov «For personal

contribution to the development of basic scientific and methodological research».

– Awarded with a state grant «The best teacher of the university».

2008. Received the gratitude from the President of the Republic of Kazakhstan.

2010. Received the honorary title of «Honored Worker of the Republic of Kazakhstan».

2011. Awarded with the Jubilee Medal «20 years of independence of the Republic of Kazakhstan».

ОЧЕРК ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЗАСЛУЖЕННОГО ДЕЯТЕЛЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, ПРОФЕССОРА, АКАДЕМИКА МЕЖДУНАРОДНОЙ АКАДЕМИИ НАУК ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ ВАЛЕНТИНЫ ИВАНОВНЫ ЖУМАГУЛОВОЙ

Валентина Ивановна Жумагулова – известный ученый-лингвист, исследователь языка средств массовой коммуникации Казахстана, лауреат премии Союза журналистов Казахстана, доктор филологических наук, профессор, академик Международной академии наук Высшей школы, Заслуженный деятель Республики Казахстан.

Валентина Ивановна родилась 4 ноября 1954 года в селе Акмолинском Акмолинского района Целиноградской области. Она выросла в семье, воспитавшей троих детей. Ее отец, Иван Яковлевич, долгие годы проработал инженером, главным инженером на предприятиях Казахстана, а мама, Мария Ивановна, работала в финансовых структурах, главным бухгалтером строительного треста юга Казахстана.

Родители поддерживали в своих детях стремление к новым знаниям, воспитывали честь, достоинство, чувство долга, ответственности и уважения к старшему поколению, прививали любовь к чтению, духовные и культурные традиции своего народа, развивали творческие способности детей. Честность, скромность, трудолюбие были главными ценностями в этой семье тружеников. Все их дети получили высшее образование, нашли свое призвание в жизни.

Сформированные еще в детском возрасте исключительная порядочность, скромность, доброжелательность, интеллигентность, стремление помочь другим – отличительные черты характера В.И. Жумагуловой. И такие семейные традиции Валентина Ивановна привнесла в свою собственную семью.

Семья Жумагуловых – известная в стране семья ученых. Супруг Бакытжан Турсунович Жумагулов – видный ученый-

математик, государственный и общественный деятель, политик, лауреат Государственной премии Республики Казахстан в области науки, техники и образования, Заслуженный деятель Республики Казахстан, доктор технических наук, профессор, академик Национальной академии наук Республики Казахстан, Национальной инженерной академии Республики Казахстан, Международной инженерной академии. Сын Руслан – доктор экономических наук, дочь Алина – кандидат юридических наук.

После окончания средней школы им К. Сатпаева г. Жанатас Жамбулской области В.И. Жумагулова поступила в 1973 году на подготовительное отделение КазГУ им. С.М. Кирова и в 1980 году окончила факультет журналистики Казахского государственного университета им. С.М. Кирова (ныне – Казахский национальный университет им. аль-Фараби).

Учеба в университете была плодотворной и интересной. Валентина Ивановна слушала лекции таких выдающихся ученых как Х.Х. Махмудов, Х.М. Сайкиев, В.М. Никитевич, В.А. Исенгалиева, Н.И. Гайнуллина, Б.М. Джилкибаев.

По окончании вуза несколько лет работала ответственным секретарем газеты «Қазақ университеті», оттачивала мастерство под руководством известнейших журналистов, мастеров-педагогов Т.К. Кожакеева, М. Барманкулова, А.И. Идрисова, С.К. Козыбаева.

В 1984 г. Валентина Ивановна поступает в аспирантуру на кафедру русской филологии Казахского государственного университета им. С.М. Кирова. По сей день она с любовью и заботой относится к своему учителю, научному руководителю, впоследствии ставшей и научным консультантам докторской диссертации, Исенгалиевой Валентине Айтешевне, чье имя широко известно в научном мире как основателя школы лексикографии, подготовившей не одно поколение ученых-лингвистов. Валентина Айтешевна и в настоящее время активно занимается исследовательской работой, выпустила несколько монографий,

в том числе монографию «Префикссоиды и префикссоидализмы в русском языке» (2014 г., 643 с.), которую посвятила своей ученице, профессору В.И. Жумагуловой.

Научное мировоззрение В.И. Жумагуловой формировалось под влиянием известных российских и казахстанских ученых В.Г. Костомарова, Г.Я. Солганика, И.Р. Гальперина, Е.С. Кубряковой, А.А. Леонтьева, Х.Х. Махмудова, Х.М. Сайкиева, В.А. Исенгалиевой, Н.И. Гайнуллиной.

Годы учебы в аспирантуре и совместную научную деятельность с Н.И. Гайнуллиной, Р.С. Зуевой, Г.В. Ким, Валентина Ивановна вспоминает с особой теплотой и благодарностью.

В 1988 г. после успешного завершения аспирантуры на кафедре русской филологии КазГУ Валентина Ивановна защитила в специализированном докторском совете при Ташкентском государственном университете им. В.И. Ленина кандидатскую диссертацию на тему «Лингвостилистические средства создания комического в языке сатирического журнала «Шмель»».

Выбранное научное направление в дальнейшем получило интенсивное развитие в казахстанской лингвистике. Валентиной Ивановной подробно изучены лингвистические особенности манифестации категории комического, стилистические функции газетных заголовков, функционирование эмоционально-экспрессивной лексики в русскоязычной прессе Казахстана, авторские тропы в газетном дискурсе.

Результатом многолетних исследований в этом направлении стала докторская диссертация «Сатира и юмор в русскоязычной прессе Казахстана: лингвистический аспект», защищенная В.И. Жумагуловой в докторской совет при КазНУ имени аль-Фараби в 2001 году.

В казахстанской русистике обозначился ряд исследований, посвященных семантическим и стилистическим изменениям в лексике русскоязычных газет, структуре и семантическому анализу газетного дискурса. Однако сатира и юмор, репрезентирующие в языке категорию комического, были недостаточно изучены: не

определен категориально-понятийный аппарат, не разработана поуровневая система классификации средств выражения сатиры и юмора, принципы и приемы их анализа, что объясняется сложностью лингвистической природы комического.

Важной особенностью диссертационного исследования выступает решение одной из основных и вместе с тем методологических проблем, состоящей в том, чтобы выявить детерминанты, приводящие к организации элементов в систему, раскрыть закономерности привлечения на страницы газет и журналов языковых средств для создания комического, лингвистического механизма и методологии их использования в развитии сатирической прессы, совершенствования и особенностей восприятия. Диссертация стала важным шагом на пути системного лингвистического осмыслиения общих и частных тенденций развития языка массовой коммуникации.

Значимость и концептуальность научных достижений В.И. Жумагуловой была оценена по достоинству. В 2003 году она была удостоена звания лауреата премии Союза журналистов Казахстана за цикл теоретических работ по проблемам журналистского мастерства. В 2004 году Валентина Ивановна была отмечена почетным знаком Министерства образования и науки Республики Казахстан «За заслуги в развитии науки Республики Казахстан».

Творческую, научную работу В.И. Жумагулова сочетает с активной педагогической и административной деятельностью. С Казахским государственным женским педагогическим институтом (ныне – Казахским государственным женским педагогическим университетом) связана научно-педагогическая деятельность Валентины Ивановны. Она была направлена в КазГосЖенПИ после защиты диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук в 1988 году. Работала ассистентом, преподавателем, старшим преподавателем, доцентом кафедры

русской филологии, в настоящее время – профессор кафедры русского языка и литературы.

С 1998 г. по 2004 г. Валентина Ивановна заведовала кафедрой русского языка и литературы.

На кафедре ведется подготовка учителей русского языка и литературы по специальностям бакалавриата 5B011800 – Русский язык и литература, 5B012200 – Русский язык и литература в школах с нерусским языком обучения, магистров педагогических наук по специальности 6M012200 – Русский язык и литература в школах с нерусским языком обучения.

Сегодня Казахский государственный женский педагогический университет – один из крупных педагогических вузов в Казахстане, сумевший поднять престиж профессии учителя. По итогам Национального рейтинга вузов, проводимом Центром Болонского процесса и академической мобильности МОН РК в 2014 году, образовательная программа бакалавриата 5B012200 – Русский язык и литература в школах с нерусским языком обучения кафедры русского языка и литературы получила первое место среди педагогических вузов страны.

Под руководством В.И. Жумагуловой разработаны учебные планы, включающие набор дисциплин в соответствии с ГОСО и элективные дисциплины, связанные с актуальными проблемами русистики и соответствующие потребностям рынка труда; составлены учебно-методические комплексы, подготовлены учебные пособия.

В.И. Жумагулова как опытный педагог системно содействовала разработке и внедрению инновационных методов и приемов обучения. Так, с целью раскрытия творческого потенциала обучающихся стали применяться такие прогрессивные инновационные образовательные технологии, как личностно-ориентированное обучение, проблемное обучение, обучение в сотрудничестве и другие.

Большое внимание она уделяла росту научной смены, особенно исследовательской работе студентов и преподавателей

кафедры. Все это и сформировало жизненное кредо профессора В.И. Жумагуловой. По инициативе ученого были организованы научно-методические семинары и мастер-классы с приглашением таких известных казахстанских и российских ученых, как В.А. Исенгалиева, Ю.Н. Карапов, Л.П. Крысин, Н.И. Гайнуллина, Р.С. Зуева, Г.В. Ким, Л.К. Жаналина, В.С. Ли. Под ее руководством проводились научно-теоретические конференции, в рамках которых активно обсуждались актуальные проблемы филологии и межкультурной коммуникации.

Валентина Ивановна всегда оказывала поддержку молодым преподавателям, способствовала формированию их профессиональной компетенции.

Взаимоуважение и сотрудничество между обучающимися и педагогами, корректность во взаимоотношениях преподавателей и студентов, нацеленность на профессиональный успех прочно вошли в число приоритетных факторов, определяющих деятельность кафедры под руководством В.И. Жумагуловой.

Профессор В.И. Жумагулова стала обладателем государственного гранта «Лучший преподаватель вуза 2007 года» за высокие достижения в научной и педагогической деятельности.

В.И. Жумагулова с ее талантом педагога и ученого внесла весомый вклад в подготовку научно-педагогических кадров. Она талантливый организатор и руководитель, генератор научных идей, которые успешно реализуются в научно-исследовательской работе вузов Казахстана.

Под ее руководством защищены 1 докторская, 5 кандидатских и 8 магистерских диссертаций. Специалисты, защитившиеся под руководством В.И. Жумагуловой, сами являются организаторами образования в республике. Профессором В.И. Жумагуловой создана казахстанская научная школа по исследованию языка массовой коммуникации. Так, были изучены особенности языковой личности

современного политика на материале русскоязычной публицистики Казахстана, исследована когнитивно-прагматическая основа общественно-политической лексики современного русского языка, выявлены функциональные возможности афористических текстов в средствах массовой информации, определена лингвистическая типология текстов пресс-рекламы, рассмотрены языковые средства презентации комической картины мира в газетном дискурсе.

Профессор В.И. Жумагулова была членом Диссертационного совета ОД 14.50.17 при Казахском государственном женском педагогическом университете. Большое внимание Валентина Ивановна уделяла оппонированию научных исследований. Ею оппонирован ряд докторских и кандидатских диссертаций, выполненных в рамках четко обозначившихся в конце XX – начале XXI столетия антропоцентрического, когнитивного и дискурсивного лингвистических направлений, базирующихся на комплексном динамическом подходе к языку, языковым явлениям и процессам. Это служит свидетельством широкого круга научных интересов профессора В.И. Жумагуловой.

Замечательный организатор с творческим подходом к делу, В.И. Жумагулова активно работает в нескольких научных направлениях. Она автор и научный руководитель исследований по целому ряду фундаментальных и прикладных программ и проектов. Научные направления деятельности Валентины Ивановны связаны с решением следующих актуальных на сегодняшний день задач.

Приоритетный характер исследования «**Лингвокультурные взаимодействия казахского и русского языков в условиях суверенного Казахстана**» связан прежде всего с социоязыковой средой в Казахстане, в которой активизировались процессы взаимодействия государственного казахского языка и русского языка. Более того, социальная природа, общественные функции, тесное взаимодействие с культурой определяют роль языка

массовой коммуникации как одного из важнейших инструментов процесса социализации языковой личности, подразумевающего превращение индивида в человека общественного. Опыт последнего времени наглядно иллюстрирует тот факт, что, СМИ, отражая процессы, происходящие во всех сферах общественно-политической жизни Казахстана, вносят свои корректизы, повышают ценность одной идеи, обеспечивают другую, и тем самым, поляризуют сознание республиканской общественности.

Изучение национальной картины мира, попытки взглянуть на дискурс с точки зрения когнитивных структур, развитие концептуального подхода к явлениям языка, функционально-коммуникативное описание языков в условиях казахско-русского и русско-казахского двуязычия – все это дает нам новое осмысление лингвистических явлений, а вместе с тем, иное понимание массовой коммуникации.

Кроме того, в рамках когнитивного подхода в исследовании представлено описание особенностей концептуализации действительности, свойственной как языку в целом, так и отдельным его разновидностям, стилям, жанрам, идиолектам.

Исследование признаков и сопоставление фрагментов картин мира в разных языках – одна из основных целей концептуальных исследований.

Удивительной закономерностью, характеризующей язык, выступает способность языка хранить и передавать то, что веками закреплялось в виде устойчивых сочетаний и выражений, когнитивных моделей. Известно, что признаки концептов, представляющие национальную картину мира, консервативны. И в то же время картина мира народов меняется, структура признаков концептов расширяется за счет продолжающего познания мира. Развитие науки, социокультурные процессы дополняют сведения о мире, в том числе о мире внутреннем. Анализ концептов приводит к выявлению архаичных знаний о мире. Эти знания не относятся к разряду научных, это народные, обыденные представления. На эти обыденные представления накладывают отпечаток меняющиеся

религиозные и научные воззрения социума. Следовательно, языковая картина мира – это сложившаяся давно и сохранившаяся доныне национальная картина мира, дополненная эволюционными знаниями, отражающая мировоззрение и мировосприятие народа, зафиксированная в языковых формах, ограниченная рамками национальной культуры этого народа. В этой связи когнитивно-дискурсивный подход позволяет исследователям выявить как универсальные, так и не универсальные ментальные и семантико-когнитивные структуры.

Результаты исследования отражены в коллективной монографии «Когнитивно-дискурсивный и лингвокультурологический аспекты изучения языка массовой коммуникации» (под редакцией В.И. Жумагуловой, Н.И. Гайнуллиной. 2008. 180 с.), включающей статьи, посвященные исследованию дискурса массовой коммуникации, изучению культурных концептов и системообразующих параметров модели, называемой картиной мира.

Научная значимость исследования **«Оптимизация учебно-методического обеспечения по русскому языку и литературе в высшей школе»** заключается в инновационном подходе к разработке и составлению учебных пособий и учебно-методических комплексов по базовым дисциплинам специальности «русский язык и литература», учитывающих национальное и духовное самосознание личности студента, полифункциональный феномен языка и литературы как общественных явлений; использование культурологической, когнитивной, коммуникативной, эстетической функций языка и литературы.

Разработанные учебные пособия и учебно-методические комплексы в рамках исследования были методически направлены на решение следующих задач:

- определение места и роли учебной дисциплины в образовательной программе конкретной специальности;
- реализация междисциплинарных логических связей образовательной программы;

- распределение учебного времени по темам и видам учебных занятий;
- организация самостоятельной работы студентов в аудиторное и внеаудиторное время;
- активизация познавательной и творческой деятельности студентов;
- обеспечение взаимосвязи учебного и исследовательского процессов.

Иновационный подход в образовании, а также в составлении учебных пособий, ориентированный на формирование конкурентных способностей к профессиональной деятельности, предполагает теоретическое обеспечение мышления и деятельности, что является реальным шагом к формированию у студентов самостоятельности, уверенности и готовности к самореализации. Именно при таком подходе в профессиональной деятельности субъект будет демонстрировать практику самостоятельного принятия решений и их реализацию в логике освоенных и обновленных им теоретических оснований.

Подготовленные учебно-методические комплексы по русскому языку и литературе как оптимизированная модель содержания обучения и технологии используются в учебном процессе для профессиональной подготовки учителей русского языка и литературы.

В исследовании **«Русский язык как транслятор специальной терминологии в науке о казахском литературном языке»** впервые предпринят анализ определения механизмов функционирования русского языка как транслятора специальной терминологии в науке о казахском языке.

Казахская лингвистическая терминология представляет собой системное образование, в котором прослеживается связь, соотношение различных по происхождению терминов и их значений. Активизация в Казахстане процессов взаимодействия языков выразилась и в том, что русский язык стал выступать одним

из трансляторов специальной терминологии в науке о казахском литературном языке.

Активное использование русского языка в жизни казахстанского общества объективно способствовало и развитию казахского языка. При этом обогащение его терминологической лексики за счет внешних источников не ограничивается количественными показателями – числом прямых заимствований. Межкультурное взаимодействие русского и казахского языков содействует выявлению и использованию внутренних возможностей родного языка. Так, в условиях двуязычия, под влиянием терминов русских и интернациональных, выражаемые ими понятия стали осмысливаться и передаваться с использованием основ и грамматических формантов родного языка.

Результатом данного исследования служит подготовленный «Словарь лингвистических терминов казахского языкознания» (под редакцией В.И. Жумагуловой. 2011. 189 с.).

В рамках проекта **«Научно-методологические основы модернизации содержания филологического образования как условие формирования поликультурной личности»** рассматривается содержание филологического образования, предопределяющее поликультурный подход к выстраиванию концепции школьного преподавания русского языка и литературы. К числу функций поликультурного воспитания можно отнести: формирование представлений о многообразии культур и их взаимосвязи, осознание важности культурного многообразия для самореализации личности. Филологическое образование как одно из направлений содержания организации учебно-воспитательного процесса в школе представляет собой эффективное средство обучения и воспитания учащихся. Цели филологического образования – формирование личности, обладающей коммуникативными компетенциями, высоким уровнем нравственности, самостоятельности и ответственности.

Содержание филологического образования реализуется в формировании поликультурной личности, в использовании

информационно-компьютерных технологий, в повышении качества знаний учащихся и успешной адаптации и социализации в современном обществе. В целях совершенствования филологического образования целесообразно сосредоточить усилия на решение следующих приоритетных задач: создание благоприятной образовательной и коммуникативной среды для самоопределения и саморазвития обучающихся; организация филологического образования на основе междисциплинарной организации (казахского, русского, английского языков); поиск и использование новых подходов к филологическому образованию с учетом национально-регионального компонента и социокультурных условий.

В настоящее время система высшего образования претерпевает серьезные изменения, которые требуют определения нового содержания и применения новых средств и методов обучения для подготовки конкурентоспособных специалистов. Наиболее важным и интересным представляется переход к новой модели специалиста, основанной на содержании компетентности и компетенций. Переход к компетентностно-ориентированному образованию считается адекватной реакцией системы образования на социальный заказ. Поликультурное образовательное пространство должно выступить как условие формирования толерантности личности, как условие сохранения разнообразия культур, этносов, религий, исторического права на своеобразие, особенность народов и нации.

Научные результаты исследования связаны с сущностной характеристикой принципов отбора и конструирования содержания филологического образования; разработкой специфических принципов конструирования содержания образования языковых дисциплин в условиях высшего педагогического образования, тенденциями в развитии высшего и послевузовского филологического образования, системой формирования образовательных стандартов филологического образования с

учетом определения филологии как своеобразного стержня, основы для многих сфер прикладной деятельности.

Разработаны модельные проекты учебных программ, учебников и учебных пособий для бакалавров-филологов, которые являются важным и необходимым компонентом содержания филологического образования.

В рамках проекта была подготовлена к изданию коллективная монография «Содержание филологического образования в условиях формирования поликультурной личности: методология, теория, практика» (под редакцией В.И. Жумагуловой. 2014. 193 с.).

В работе над данными исследованиями активное участие принимали магистранты и ученики Валентины Ивановны.

Результаты научных фундаментальных исследований, выполненных под руководством В.И. Жумагуловой, используются в учебном процессе на кафедрах русского языка и литературы университетов Казахстана, а также при выполнении научных исследований, в том числе с участием студентов и магистрантов.

Теоретические и практические достижения научной деятельности Валентины Ивановны нашли отражение в научных работах, среди которых монографии, словари, учебники и учебные пособия, научные статьи, опубликованные в Казахстане и странах ближнего и дальнего зарубежья.

Одним из принципиально важных направлений работы профессор В.И. Жумагулова считает превентивное и системное совершенствование содержания и методологии образования. Ею подготовлены курсы обязательных и элективных дисциплин по актуальным проблемам современного русского языка, языка масс-медиа. Так, разработаны и внедрены спецкурсы «Проблемы лексической семантики», «Проблемы языковой и индивидуально-авторской картины мира», «Актуальные проблемы русского языкоznания», спецсеминар «Языковые средства выразительной речи».

В.И. Жумагулова большое внимание уделяет подготовке учебников и учебных пособий по современному русскому языку, стилистике и культуре речи, изобразительно-выразительным средствам языка, нормам ударения и произношения.

Для эффективной организации самостоятельной работы студентов, их поисковой, научно-исследовательской деятельности Валентиной Ивановной были разработаны материалы для создания электронных учебных пособий по лексикологии современного русского языка и спецкурсу «Проблемы языковой и индивидуально-авторской картины мира».

Структура электронных изданий отвечает дидактическим и методическим требованиям преподавания учебной дисциплины, включает в себя лекционный материал, глоссарий, задания для самостоятельной работы студента, самостоятельной работы студента с преподавателем, вопросы для подготовки к экзаменам, тематику курсовых и дипломных работ, а также итоговый тест по курсу. Это позволяет студентам глубоко усваивать содержание курса, аргументированно отвечать на поставленные вопросы, понимать сущность и социальную значимость своей будущей профессии, проявлять к ней постоянный интерес.

Под редакцией В.И. Жумагуловой созданы также электронные учебные пособия по истории русской литературы XI-XVIII веков, истории зарубежной литературы до XIX века.

Научные результаты исследования языка средств массовой информации В.И. Жумагуловой имеют высокую теоретическую и практическую значимость.

В монографии **«Сатира и юмор в прессе Казахстана: лингвистический аспект»** (1999. 207 с.) впервые сделан системный подход к изучению лингвистического аспекта сатиры и юмора в русскоязычной прессе Казахстана, исследованы средства создания сатиры и юмора в аспекте их функционально-

семантической напряженности и в связи с участием в формировании текстового целого. С широких филологических позиций изучены газетные тексты с комической направленностью, ранее не являвшиеся объектом исследования.

Исследование «**Средства и приемы создания комического в периодической печати Казахстана**» (2001. – 246 с.) также посвящено репрезентации комического в русскоязычной прессе Казахстана. Особое значение для изучения лингвистической природы сатиры и юмора имеет положение о смысловой неоднозначности текста. Комическому тексту свойственна многозначность особого рода: она создается автором преднамеренно и служит средством создания комического эффекта.

Результаты исследований дискурса массовой коммуникации, изучения культурных концептов и системообразующих параметров модели, называемой картиной мира, были обобщены в коллективной монографии «**Когнитивно-дискурсивный и лингвокультурологический аспекты изучения языка массовой коммуникации**» (под редакцией В.И. Жумагуловой, Н.И. Гайнуллиной. 2008. 180 с.). В работе впервые теоретически осмыслияется специфика фрагментов концептуальной системы, формирующихся под воздействием СМИ, исследуются лингвокультурные составляющие концептов, а также языковые средства, отмеченные этнической спецификой.

Основное внимание авторами монографии «**Содержание филологического образования в условиях формирования поликультурной личности: методология, теория, практика**» (под редакцией В.И. Жумагуловой. 2014. 193 с.) удалено вопросам методологии модернизации содержания филологической подготовки бакалавров филологии в условиях формирования поликультурной личности, концептуальным подходам к проектированию и конструированию Государственного общеобязательного стандарта образования по направлению «Русский язык и литература», отбору и формированию содержания образовательных учебных программ и учебников.

При решении этих задач авторами определяется, что знание русского языка и литературы становится непременным условием формирования поликультурной личности как совокупности общечеловеческих ценностей, качеств личности, нравственных идеалов, универсальных способов познания и творческих действий, формируемых посредством приобщения к мировой культуре. Особенno актуальна данная проблема при подготовке педагогических кадров, которые по роду своей профессиональной деятельности сами должны уметь выступать субъектами диалога культур.

Сфера лингвистических интересов Валентины Ивановны нашла отражение и в подготовке словарей, таких, как: Словарь внешнеэкономических терминов (В.И. Жумагулова, Т.В. Жевлакова, Л.А. Панова. 1993. 60 с.); Словарь современных понятий и терминов. (1997. 75 с.); Краткий словарь литературоведческих терминов (Под редакцией В.И. Жумагуловой. 2006. 109 с.); Краткий словарь лингвистических терминов (2006. 141 с.); Общественно-политический словарь русского языка (конец XX – начало XXI вв.) (Под редакцией В.И. Жумагуловой. 2010. 222 с.); Словарь лингвистических терминов казахского языкоznания (Под редакцией В.И. Жумагуловой. 2011. 189 с.).

Профессор В.И. Жумагулова – известный ученый и организатор науки не только в Казахстане, но и за его пределами. Она достойно представляет филологическое сообщество Казахстана на международных научно-практических и научно-теоретических конгрессах, семинарах и форумах (Москва, Братислава, Берлин, София, Любляна, Токио, Сеул, Санкт-Петербург, Киев, Казань, Амстердам, Лас-Вегас и др.).

С 2008 года Валентина Ивановна входит в состав секции комиссии по государственным премиям Республики Казахстан в области науки, техники и образования.

За плодотворную научную деятельность, развитие связей и международное сотрудничество Валентина Ивановна в 2003 году была избрана академиком Международной академии наук высшей школы.

Профессор В.И. Жумагулова входит в состав редакционной коллегии Международного научного журнала «Научный мир Казахстана». Является членом оргкомитета ряда международных конференций и симпозиумов.

Опыт и результаты организаторской и научно-педагогической деятельности В.И. Жумагуловой высоко оценены международной научной общественностью. Ее научные труды вносят достойный вклад в развитие взаимодействия русского и казахского языков, литературы, в укреплении дружбы России и Казахстана. Они отмечены Почетными грамотами Министерства образования Российской Федерации. За достижения в развитии русистики Валентина Ивановна награждена орденом Михаила Ломоносова в 2007 году.

За заслуги в развитии отечественной науки и подготовке высококвалифицированных кадров В.И. Жумагулова отмечена почетным знаком Министерства образования и науки Республики Казахстан «За заслуги в развитии науки Республики Казахстан» (2004 г.).

Удостоена звания лауреата премии Союза журналистов Казахстана (2003 г.).

Объявлена благодарность Президента РК Н.А. Назарбаева (2005 г.).

Валентина Ивановна награждена орденом М. Ломоносова «За личный вклад в развитие фундаментальных научных и научно-методических исследований» (2007 г.).

Жумагулова Валентина Ивановна – обладатель государственного гранта «Лучший преподаватель вуза» (2007 г.).

Указом Президента РК В.И. Жумагуловой присвоено Почетное звание «Қазақстанның еңбек сінірген қайраткери» (Заслуженный деятель РК).

Награждена Юбилейной медалью «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 20 жыл» («20 лет независимости Республики Казахстан») (2011 г.).

Валентина Ивановна Жумагулова – талантливый ученый и необыкновенно богатой души человек. Филолог по призванию, замечательный педагог, опытный наставник, мудрая и обаятельная женщина, любящая супруга, заботливая мать. Она обладает удивительным чувством слова и стиля, научной щедростью.

Богатство внутреннего мира и широта научных интересов Валентины Ивановны Жумагуловой оказывают влияние и на судьбу ее учеников: для каждого из них она находит проблему, ранее не подвергавшуюся исследованию. Это поразительно ответственный, тактичный от природы человек, неустанно дарящий свое тепло окружающим ее людям.

Благородство, природное обаяние, высокий профессионализм, интеллигентность, душевная щедрость, которыми наделена Валентина Ивановна, всегда вызывают восхищение и глубочайшее уважение коллег, учеников, студентов.

Исенгалиева В.А.

доктор филологических наук, профессор

Гайнуллина Н.И.

доктор филологических наук, профессор

Сейдахметова Р.Г.

доктор филологических наук

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕҢБЕК СІЦІРГЕН
ҚАЙРАТКЕРІ, ПРОФЕССОР, ЖОҒАРЫ МЕКТЕП
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
АКАДЕМИИГІ ВАЛЕНТИНА ИВАНОВНА
ЖҰМАҒҰЛОВАНЫҢ ӨМІРІ МЕН ҚЫЗМЕТІНІҢ ОЧЕРКІ**

Валентина Ивановна Жұмағұлова – белгілі тілші-ғалым, Қазақстан бұқаралық коммуникация құралдары тілін зерттеуші, Қазақстан Журналистер одағы сыйлығының лауреаты, филология ғылымдарының докторы, профессор, Жоғары мектептің Халықаралық ғылым академиясының академигі, Қазақстан Республикасының Еңбек сіцирген қайраткери.

Валентина Ивановна 1954 жылдың 4 қарашасында Целиноград облысы, Ақмола ауданының Ақмола ауылында дүниеге келді. Үш бала тәрбиелеп отырған отбасында есті. Әкесі – Иван Яковлевич ұзак жылдар бойы Қазақстан кәсіпорындарында инженер, бас инженер болып істесе, анасы – Мария Ивановна – Қазақстанның онтүстік құрылымы тресінің бас есепшісі болып қаржы құрылымында жұмыс істеді.

Ата-анасы балаларын жастайынан білім мен еңбекке баулып, білімге деген құштарлығын қолдан, абыройлы, жауапкершілігі мол, аға буынға құрмет көрсету, жан азығы – кітапқа деген, халқының өнегелі рухани және мәдени мұраларын, әдебиет қазыналарын, теренңен толғайтын сөздеріне деген сүйіспеншілікті жанына ұялatty. Адалдық, қарапайымдылық, еңбекқорлық – осы бір еңбеккерлер отбасының басты құндылығы болып қалды. Олардың барлық балалары жоғары білім алғып, өмірден өз орнын талты.

В.И. Жұмағұланың бойында бала кезден қалыптасқан ерекше әдептілік, қарапайымдылық, мейірім мен ізгілік, зиялыштық, өзгеге көмек көрсетуге ұмтылыс сияқты асыл қасиеттер сақталған. Осындай отбасылық дәстүрлер бүгінде Валентина Ивановнаның өз шаңырағында жалғасын табуда.

Жұмағұловтар отбасы – елімізге танымал ғалымдар отбасы. Жолдасы Бақытжан Тұрсынұлы Жұмағұлов – ірі ғалым-математик,

белгілі мемлекет және қоғам қайраткері, саясаткер, Ғылым, техника және білім саласындағы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сыйлығының лауреаты, Қазақстанның еңбек сінірген қайраткері, техника ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы Ұлттық Инженерлік ғылым академиясының, Қазақстан Республикасы Ұлттық Инженерлік академиясының академигі, ұлы Руслан – экономика ғылымдарының докторы, қызы Алина – заң ғылымдарының кандидаты.

В.И. Жұмағұлова Жамбыл облысы Жанатас қаласында Қ. Сәтпаев атындағы орта мектепті бітіргеннен кейін 1973 жылы С.М. Киров атындағы ҚазМУ-дің дайындық бөліміне түсіп, 1980 жылы С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің (казір – әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті) журналистика факультетін бітірді.

Университеттегі оку қызықты да өнімді болды. Валентина Ивановна Х.Х. Махмұдов, Х.М. Сайкиев, В.М. Никитевич, В.Ә. Исенғалиева, Н.И. Гайнуллина, Б.М. Жылқыбаев сынды көрнекті ғалымдардың дәрісін тындады.

Жоғары оку орнын аяқтаганнан кейін біраз жыл «Қазақ университеті» газетінің жауапты хатшысы болып қызмет атқарды, Т.К. Қожакеев, М. Барманқұлов, А.И. Ыдырысова, С.Қ. Қозыбаев сынды майталман шебер-педагог, әйгілі журналистер басшылығымен өз шеберлігін шындалды.

Валентина Ивановна 1984 жылы С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің орыс филологиясы кафедрасының аспирантурасына оқуға түседі. Осы күнге дейін тілші-ғалымдардың бірқатар буынын дайындал шығарған, лексикография мектебінің негізін қалаушы ретінде есімі танымал өзінің ұстазы, ғылыми жетекшісі, кейін докторлық диссертациясының ғылыми көңесшісі болған Исенғалиева Валентина Әйтешқызына ерекше ықылас,

құрметпен қарайды. Валентина Әйтекешқызы бүгінгі күні де зерттеу жұмысымен белсенді айналысып келеді, оның бірнеше монографиясы жарық көрді, соның ішінде «Орыс тіліндегі префиксoidтер мен префиксoidализмдер» (2014 ж., 643 б.) монографиясын өзінің шәкірті, профессор В.И. Жұмағұловаға арнады.

В.И.Жұмағұланың ғылыми дүниетанымының қалыптасуына В.Г. Костомаров, Г.Я. Солганик, И.Р. Гальперин, Е.С. Кубрякова, А.А. Леонтьев, Х.Х. Махмұдов, Х.М. Сайкиев, В.Ә. Исенғалиева, Н.И. Гайнуллина сынды белгілі ресейлік және Қазақстан ғалымдары ықпалын тигізді.

Аспирантурада оқыған жылдарымен Н.И. Гайнуллина, Р.С. Зуева, Г.В.Киммен бірлесе жүргізген ғылыми қызметін айрықша зор ықылас, ризашылықпен еске алады.

1988 жылы ҚазМУ орыс филологиясы кафедрасының аспирантурасын табысты аяқтаған соң, Валентина Ивановна В.И.Ленин атындағы Ташкент мемлекеттік университетінің арнайы докторлық кеңесінде «Сатиралық «Ара» журналының тіліндегі сықақ пен мысқыл тудырудың лингвостилистикалық тәсілдері» атты кандидаттық диссертациясын қорғады.

Тандап алынған ғылыми бағыт кейін отандық лингвистикада қарқынды дами бастады. Валентина Ивановна сықақ категориясы манифестациясының тілдік ерекшеліктерін, газет айдарларының стилистикалық қызметтерін, Қазақстанның орыстілді баспасөзіндегі эмоционалды-экспрессивті лексиканың қалыптасуын, газет дискурсындағы авторлық троптарды жанжақты зерттеді.

Аталмыш бағыттағы көп жылғы зерттеулер нәтижесі В.И. Жұмағұланың 2001 жылы әл-Фараби атындағы ҚазҰУ жанындағы диссертациялық кеңесте қорғаған «Қазақстанның орыстілді баспасөзіндегі сықақ пен мысқыл» атты докторлық диссертациясында жинақталған.

Отандық русистикада орыс тілді газеттердің лексикасындағы семантикалық және стилистикалық өзгерістерге, газет

дискурсының құрылымына және оны семантикалық түрғыдан талдауға арналған бірнеше зерттеулер жүргізілді. Алайда тілдегі сықақ категориясын танытатын сықақ пен мысқыл жете зерттелмеді: оның категориялық-ұғымдық аппараты анықталмады, сықақ пен мысқылды білдіру құралдарын жіктеудің деңгейлік жүйесі, оларды талдау қағидаттары мен тәсілдері өзірленбеді, бұл сықақтың тілдің табиғаты күрделігімен түсіндіріледі.

Диссертациялық зерттеудің маңызды ерекшелігі болып элементтерді бір жүйеге келтіретін детерминанттарды анықтау, газет пен журнал беттерінде мысқыл тудыру үшін тілдік тәсілдерді қолдану арқылы мысқыл баспасөзінің дамуында оны қолданудың сықақтық, лингвистикалық тетіктері мен әдіснамасын жасау, жетілдіру мен қабылдау ерекшеліктерінің заңдылықтарын ашу сияқты негізгі, сонымен қатар әдіснамалық мәселені шешу болып табылады.

Диссертация бұқаралық коммуникация тілі дамуының жалпы және жеке үрдісін жүйелі лингвистикалық қабылдау жолындағы маңызды қадам болды.

В.И. Жұмағұлованың ғылыми жетістіктерінің концептуалдығы мен маңызы өз дәрежесінде бағаланды. 2003 жылы В.И. Жұмағұловаға журналист шеберлігі мәселесі бойынша теориялық жұмыстар топтамасы үшін Қазақстан Журналистер Одағы сыйлығының лауреаты атагы берілді. 2004 жылы Валентина Ивановна Қазақстан Республикасы Білім ғылым министрлігінің «Қазақстан Республикасының ғылымын дамытудағы еңбегі үшін» Құрмет белгісімен марапатталды.

Шығармашылық, ғылыми қызметін В.И.Жұмағұлова белсенді педагогикалық және әкімшілік қызметпен ұштастырады. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтымен (бүгінде - Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика университетімен) Валентина

Ивановнаның ғылыми-педагогикалық қызметі тығыз байланысты. Ол ҚазМемҚызыПИ-ге 1988 жылы филология ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін іздену үшін диссертация қорғағаннан кейін жолданды. Ассистент, оқытушы, аға оқытушы, орыс филологиясы кафедрасының доценті, бұгінде – орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының профессоры.

1998 жылдан 2004 жылға дейін Валентина Ивановна орыс тілі мен әдебиеті кафедрасын басқарды.

Кафедра бакалавриаттың 5B011800 - Орыс тілі мен әдебиеті, 5B012200 – Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті мамандықтары бойынша орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін, 6M012200 - Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті мамандығы бойынша педагогикалық ғылым магистрлерін дайындайды.

Бұгінде Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика университеті мұғалім мамандығының беделін жоғарылатып отырған Қазақстандағы ірі педагогикалық жоғары оқу орындарының бірі болып табылады. ҚР Білім және ғылым министрлігі Болон үрдісі және академиялық ұтқырылық орталығы өткізетін ЖОО Ұлттық рейтингісінің нәтижесі бойынша орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының 5B012200 – Орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті бойынша білім беру бағдарламасы 2014 жылы еліміздің педагогикалық ЖОО арасында бірінші орынды иеленді.

В.И.Жұмағұлованың басшылығымен ҚР МЖМБС-қа сәйкес оқу жоспарлары мен русистиканың өзекті мәселелерімен байланысты және еңбек нарығы қажеттілігіне сай тандау пәндері жасалып, оқу-әдістемелік кешендер, оқу күралдары дайындалды.

В.И. Жұмағұлова тәжірибелі педагог ретінде оқытудың жаңа әдістері мен тәсілдерін жасап, оның енгізілуіне жүйелі ықпалын тигізді. Осы орайда, білім алушылардың шығармашылық әлеуетін ашу мақсатында дамыту үшін тұлғаға бағытталған оқыту, күрделі оқу, ынтымақтаса оқыту сияқты жаңа білім беру технологиялары қолданыла бастады.

Ол ғылыми ауысым өсіміне, әсіреке студенттер мен кафедра оқытушыларының ғылыми-зерттеу жұмысына көп көңіл бөлді. Осының барлығы профессор В.И. Жұмағұлованың өмірлік ұстанымын қалыптастырды. Галымның бастамасымен белгілі қазақстандық және ресейлік ғалымдар В.Ә. Исенғалиева, Ю.Н. Караполов, Л.П. Крысин, Н.И. Гайнуллина, Р.С. Зуева, Г.В. Ким, Л.К. Жаналина, В.С. Ли қатысуымен ғылыми-әдістемелік семинарлар мен шеберлік сыйныптары ұйымдастырылды.

Оның басшылығымен филология мен мәдениаралық қатысымның өзекті мәселелері талқыланған ғылыми-теориялық конференциялар өткізілді.

Валентина Ивановна үнемі жас оқытушыларға қолдау көрсетіп, олардың кәсіби құзіреттілінің қалыптасуына ықпалын тигізіп отырады.

Білім алушылар мен педагогтер арасындағы өзара сыйластық пен ынтымақтастық, оқытушылар мен студенттер қарым-қатынасындағы әдептілік, көзделген кәсіби табысқа жету В.И.Жұмағұлова басшылық еткен кафедраның қызметін анықтайтын басым факторларлар қатарынан бекем орын алды.

Профессор В.И. Жұмағұлова ғылыми және педагогикалық қызметіндегі жоғары жетістіктері үшін «ЖОО үздік оқытушысы 2007» мемлекеттік грантының иегері атанды.

В.И.Жұмағұлова педагог және ғалым ретінде ғылыми-педагогикалық кадрларды дайындау ісіне мол үлесін қосып келеді. Ол – дарынды ұйымдастыруши, басшы, Қазақстан ЖОО ғылыми-зерттеу жұмысында табысты жүзеге асып жатқан ғылыми идеялардың генераторы.

Оның басшылығымен 1 докторлық, 5 кандидаттық және 8 магистрлік диссертация қорғалды. В.И.Жұмағұлова жетекшілігімен қорғаған мамандар республикадағы білім беру ұйымдастырушылары болып табылады. Профессор В.И. Жұмағұлова бұқаралық акпарат тілін зерттеу бойынша

отандық ғылыми мектеп құрды. Мысалы, Қазақстан орыс тілді публицистикасы материалы негізінде қазіргі саясаткердің тілдік тұлғасының ерекшеліктері зерттелді, қазіргі орыс тілінің қоғамдық-саяси лексикасының когнитивті-прагматикалық негізі зерттелді, бұқаралық ақпарат құралдарындағы афористік мәтіндердің функционалдық мүмкіндіктері анықталды, баспасөз-жарнама мәтіндері лингвистикалық типологиясы анықталды, газет дискурсындағы әлемнің мысыыл бейнесінің репрезентациясының тілдік тәсілдері карастырылды.

Профессор В.И. Жұмағұлова – Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика университеті жанындағы 14.50.17 ОД Диссертациялық кеңесінің мүшесі болды. Валентина Ивановна ғылыми зерттеулер корғалғанда, оларға оппонент болуға көп көңіл бөлді. Ол XX соны мен XXI жүзжылдығының басында нақты белгіленген тілге, тілдік құбылыстар мен үрдістерге кешенді динамикалық тұрғыдан келуге негізделген антропоөзекті, когнитивтік және дискурстық лингвистикалық бағыттар шеңберінде орындалған докторлық және кандидаттық диссертациялар қатарына оппонент болды. Бұл – профессор В.И. Жұмағұлованың ғылыми қызығушылықтарының ауқымды аясының дәлелі.

Ісіне шығармашылық тұрғыдан келетін тамаша ұйымдастыруши В.И. Жұмағұлова бірнеше ғылыми бағытта жұмыс істейді. Ол – бірқатар іргелі және қолданбалы бағдарламалар мен жобалардың авторы және ғылыми жетекшісі. Валентина Ивановна қызметінің ғылыми бағыты келесі өзекті мәселелерді шешумен тығыз байланысты.

«Егеменді Қазақстандағы қазақ және орыс тілдерінің лингвомәдени қарым-қатынасы» зерттеуінің басым бағыты ең алдымен Қазақстандағы әлеуметтік тілдік жағдаймен байланысты, мұнда қазақ тілінің – ұлттық және мемлекеттік тіл ретіндегі, ал орыс тілінің – ресми және ұлтаралық тіл табысу тілі ретіндегі тілдердің өзара қарым-қатынас жасау процесі жанданды.

Бұдан басқа, мәдениет ұғымына саятын әлеуметтік табиғат, қоғамдық қызметтер, тығыз іс-қимыл индивидтің қоғамдық адамға айналуын білдіретін тілдік тұлғаның әлеуметтену процесінің маңызды құралдарын айқындайды. Соңғы он жыл ішінде болған оқиғалар мына фактіні айқын береді. БАҚ Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірінің барлық саласында болатын процестерді көрсеткен кезде өз түзетулерін енгізеді, бір идеяның құндылығын арттырып, біреуін қамтамасыз етеді, осылайша республикалық жүртшылықтың санасына әсер етеді.

Ұлттық әлем бейнесін зерделеу, дирскурске когнитивтік құрылымдар тұрғысынан қарау, тіл құбылысына тұжырымдамалық тәсілді дамыту, қазақ-орыс және орыс-қазақ қос тілділік жағдайында тілдерді функционалдық-коммуникативтік сипаттау – мұның бәрі бізге лингвистикалық құбылыстардың жаңаша түсінігін, сонымен қатар бұқаралық коммуникацияның өзге ұғымын береді.

Бұдан басқа, когнитивтік тәсіл шенберінде зерттеуде тілге және оның жекелеген түрлеріне, стильдеріне, жанрларына, идиолектерге тұтастай тән нақтылықтың тұжырымдалуының ерекшеліктері берілген.

Әртүрлі тілдердегі әлем бейнесі бөліктерін сәйкестендіру мен белгілерін зерттеу – тұжырымдамалық зерттеулердің негізгі мақсаттарының бірі болып табылады.

Тілді сипаттайтын ерекше зандылық ретінде тілдің ғасырлар бойы тұрақты тіркесімдер мен сөздер, когнитивтік модельдер түрінде бекітілген ұғымдарды беруін айтуға болады. Әлемнің ұлттық бейнесін беретін тұжырымдар белгісі консервативті екені белгілі. Сонымен бірге халықтардың әлем бейнесі әлемді танудың ұлғаюынан өзгеруде. Ғылымның дамуы, әлеуметтік-мәдени процестер әлем туралы мәліметтерді, соның ішінде ішкі әлем туралы мәліметтерді толықтырады. Тұжырымдардың талдауы әлем туралы көне білімдерді анықтауға алып келеді. Бұл білімдер – ғылыми білім қатарына жатпайды, бұл халықтық, қарапайым түсініктер. Осы қарапайым түсініктерге социумның өзгеріс үстіндегі діни және ғылыми көзқарасы өз таңбасын қалдырады.

Сондықтан әлемнің тілдік бейнесі – бұл халықтың ұлттық мәдениеті шеңберімен шектелген тілдік нысандарда бекітілген, сол халықтың дуниетанымы мен әлемді қабылдауын көрсететін эволюциялық білімдермен толықтырылған ертеде қалыптасқан және сақталған әлемнің ұлттық деректері. Осыған байланысты когнитивті-дискурстық тәсіл зерттеушілерге әмбебаптық, сондай-ақ бейәмбебаптық ментальді және семантикалық-когнитивтік құрылымдарды анықтауга мүмкіндік береді.

Зерттеу нәтижелері «Тілді бұқаралық коммуникацияда үйренудің когнитивтік-дискурстық және лингвомәдени аспектілері» (В.И. Жұмағұлова, Н.И. Гайнуллина редакциялығымен. 2008. 180 б.) ұжымдық монографияда көрсетілген, оған бұқаралық коммуникация дискурсын зерттеуге, мәдени тұжырымдар мен үлгілердің жүйе жасаушы параметрлерін зерделеуге арналған мақалалар қосылған.

«Жоғары мектепте орыс тілі мен әдебиеті бойынша оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді оңтайландыру» зерттеуінің ғылыми маңыздылығы студент тұлғасының ұлттық және рухани сана-сезімін, қоғамдық құбылыс ретінде тіл мен әдебиеттің көпфункционалдылығын; тіл мен әдебиеттің мәдени, когнитивтік, коммуникативтік, эстетикалық функцияларын пайдалануды ескеретін «орыс тілі мен әдебиеті» мамандығының базалық пәндері бойынша оқу құралдары мен оқу-әдістемелік кешендерді әзірлеу мен құрастырудың инновациялық тәсілінде.

Зерттеу шеңберінде әзірленген оқу құралдары мен оқу-әдістемелік кешендері әдістемелік түрфыда мына міндеттерді шешуге бағытталған:

- нақты мамандықтың білім беру бағдарламасында оқу пәнінің орны мен рөлін айқындау;
- білім беру бағдарламасының пәнаралық логикалық байланыстарын іске асыру;
- оқу сабактары тақырыптары мен түрлері бойынша оқу уақытын бөлу;

- студенттердің өздік жұмыстарын дәрісханада және дәрісханадан тыс уақытта үйымдастыру;
- студенттердің танымдық және шығармашылық қызметін жандандыру;
- оку және зерттеу процестерінің өзара байланысын қамтамасыз ету.

Кәсіби қызметке бәсекелестік қабілеттерді қалыптастыруға бағытталған білім берудегі, сондай-ақ оқу құралдарын құрастыруда инновациялық тәсіл ойлауды теориялық қамтамасыз етуді мензейді, бұл студенттер бойында дербестікті, өзін-өзі көрсетуге сенімділігі мен әзірлігін қалыптастыруға нақты қадам болып табылады. Дәл осындағы тәсіл кезінде кәсіби қызметте субъект өз бетімен шешім қабылдай білу және оларды өзінің игерген және жаңартқан теориялық негіздерін логикада іске асыруы практикасын көрсететін болады.

Орыс тілі мен әдебиеті бойынша әзірленген оқу-әдістемелік кешендер оқытудың мазмұны мен технологиясының оңтайланырылған моделі ретінде орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін кәсіби даярлау үшін оқу процесінде пайдаланылады.

«Орыс тілі қазақ әдеби тілі туралы ғылымдағы арнайы терминологияның трансляторы ретінде» зерттеуінде алғаш рет орыс тілінің қазақ әдеби тілі туралы ғылымдағы арнайы терминологияның трансляторы ретінде жұмыс істеуі тетіктерін айқындаудың талдауы жасалды.

Қазақ лингвистикалық терминологиясы жүйелі түрде қалыптасқан, мұнда шығу төркіні әртүрлі терминдер мен олардың мәні ара-қатынасы, байланысы көрініс табады. Орыс тілінің қазақ әдеби тілі ғылымындағы трансляторы ретінде пайдаланылуы Қазақстандағы тілдердің өзара қарым қатынаста болу процестерінің белсендірілуіне әсерін тигізді.

Орыс тілінің қазақстандық қоғам өмірінің барлық салаларында белсенді қолданылуы қазақ тілінің уақыт талабына сай дамуына ықпал етті. Оның сыртқы көздер арқылы терминологиялық лексикасының толысусы сандық көрсеткіштер – тікелей кірме сөздер

санымен шектелмейді. Қазақ және орыс тілдерінің мәдениетаралық өзара қарым-қатынасы ана тілінің ішкі мүмкіндіктерін пайдалануға ықпал етеді. Мәселен, костілділік жағдайында орыс және өзге тілдер терминдерінің ықпалымен олар білдіретін ұғымдар ана тілінің негіздері мен грамматикалық форманттарын пайдаланумен түсіндірілп, берілетін болды.

Осы зерттеудің нәтижесі әзірленген «Қазақ тіл білімінің лингвистикалық терминдерінің сөздігі» (В.И. Жұмағұланың редакциялығымен. 2011. 189 б.) болып табылады.

«Көпмәдениетті тұлғаны қалыптастырудың шарты ретіндегі филологиялық білім берудің мазмұнын жаңғыртуудың ғылыми-әдістемелік негіздері» жобасының шеңберінде мектепте орыс тілі мен әдебиетін оқытудың тұжырымдамасын жасауға көп мәдениетті тәсілді белгілейтін филологиялық білім берудің мазмұны қарастырылады. Көп мәдениетті тәрбие беру функциясының қатарына: мәдениеттердің сан алуандығы мен олардың өзара байланысы туралы түсінікті қалыптастыру, тұлғаның өзін-өзі көрсетуі үшін мәдениеттердің сан алуандығын сезінудің маңыздылығы жатады. Филологиялық білім беру мектепте оқутәрбие процесін ұйымдастырудың мазмұны бағыттарының бірі ретінде оқушыларды оқыту мен тәрбиелеудің тиімді құралы болып табылады. Филологиялық білім беру мақсаты – коммуникативтік құзыретке, жоғары адамгершілік деңгейіне, дербестік пен жауапкершілікке ие тұлғаны қалыптастыру.

Филологиялық білім беру мазмұны көпмәдениетті тұлғаны қалыптастыруда, ақпараттық-компьютерлік технологияларды пайдалануда, оқушылардың білім сапасын арттыруда және қазіргі қоғамға сәтті бейімдеу мен әлеуметтендіру кезінде іске асырылады. Филологиялық білім беруді жетілдіру мақсатында басты күш-жігерді мына басым міндеттерді шешуге арнау керек: оқушылардың өзін-өзі тануы мен өзін-өзі дамыту үшін қолайлы білім беру мен коммуникативтік органды құру; пәнаралық ұйымдар (қазақ, орыс, ағылшын тілдері) негізінде филологиялық білім беруді ұйымдастыру; ұлттық-өнірлік компонент пен әлеуметтік-

мәдени шарттарды ескере отырып, филологиялық білім беруде жаңа тәсілдерді іздеу мен пайдалану.

Қазіргі таңда жоғары білім беру жүйесі бәсекеге қабілетті мамандарды дайындау мақсатында жаңа мазмұнын анықтау және жаңа құралдар мен әдістерді пайдалануды талап ететін маңызды өзгерістерге ұшырауда. Маңыздысы құзыреттілік пен біліктілік мазмұнына негізделген маманның жаңа моделіне ауысу болып табылады. Білім беру жүйесінің Құзыретті-бейімделген білім беруге ауысуы әлеуметтік тапсырысқа әсері болып саналады. Қөпмәдениетті білім беру кеңістігі толерантты тұлғаның қалыптасуы, мәдениет, этнос, дін әртүрлілігінің сакталуы, тарихи құқық өзгешелігі, халықтар мен ұлт ерекшелігінің жағдайы ретінде орындалуы тиіс.

Зерттеулердің ғылыми нәтижелері таңдау қағидалары мен филологиялық білім беру мазмұнын жасау, жоғары педагогикалық білім беру жағдайындағы тілбілімі пәндері мазмұнын құрастырудың ерекше қағидаларын жасау, жоғары және жоғары оку орнынан кейінгі филологиялық білім беруді дамыту үрдісі, қолданбалы қызметтің көп саласының негізі болып табылатын ерекше өзек ретінде қарауға болатын филологияны анықтауды ескере отырып, филологиялық білім беру стандарттарын қалыптастыру жүйесімен байланысты.

Филологиялық білім беру мазмұнда маңызды компонент болып табылатын оку бағдарламаларының, бакалавр-филологтерге арналған оқулықтар мен оку құралдарының модельді жобалары жасалған.

Жоба шенберінде В.И. Жұмағұлованың редакциясымен «Көпмәдениетті тұлғаның қалыптасу жағдайындағы филологиялық білім беру мазмұны: әдіснама, теория, тәжірибе» ұжымдық монографиясы (2014 ж. 193 б.) жарыққа шықты.

Аталған зерттеулерге магистранттар мен Валентина Ивановнаның шәкірттері белсене атсалысты.

В.И. Жұмағұлованың жетекшілігімен орындалған іргелі ғылыми зерттеулер нәтижелері Қазақстан университеттерінің

орыс тілі мен әдебиеті кафедраларының оқу үрдісінде, сондай-ақ студенттер мен магистранттардың ғылыми зерттеу жұмыстарында пайдаланылады.

Валентина Ивановнаның ғылыми қызметіндегі теориялық және практикалық жетістіктері ғылыми жұмыстарында, соның ішінде монографиялары, сөздіктері, оқулықтары мен оқу күралдары, ғылыми мақалалары Қазақстан мен таяу және қызыр шетелдерде жарық көрген басылымдарда көрініс тапқан.

Білім берудің мазмұны мен әдіснамасын превентивті және жүйелі жетілдіруді профессор В.И.Жұмағұлова өз жұмысының негізгі бағыты ретінде ұстанады. Ол қазіргі орыс тілі, масс-медиа тілінің маңызды мәселелері бойынша міндетті және электривті пәндер курсын дайындағы. «Лексикалық семантика мәселелері», «Тілдік және жекеше-авторлы әлем көрінісінің мәселелері», «Орыс тіл білімінің маңызды мәселелері» арнайы курстары мен «Мәнерлі сөздің тілдік күралдары» арнайы семинарлары дайындалып жасалды.

В.И. Жұмағұлова қазіргі орыс тілі, стилистика және сөз мәдениеті, тілдің бейнелі-мәнерлі күралдарына, екпін мен айтылу нормаларына арналған оқулықтар мен оқу күралдарының әзірленуіне ерекше көңіл бөледі.

Студенттердің өзіндік жұмыстарының, ізденушіліктері мен ғылыми зерттеу қызметтерінің тиімді ұйымдастырылуы үшін Валентина Ивановна қазіргі орыс тілі лексикологиясы және «Мәнерлі сөздің тілдік күралдары» арнайы курсы бойынша электронды оқу күралдарын жасау үшін материалдар дайындағы.

Электронды басылымдардың құрылымы оқу пәнін оқытудың дидактикалық және әдіснамалық талаптарына жауап бере отырып, дәріс материалдарын, глоссарий, студенттің өзіндік жұмыс тапсырмаларын, студенттің оқытушымен бірге өзіндік жұмысын, емтиханға дайындалуға арналған сұрақтар, курстың және дипломдық жұмыс тақырыптарын, сондай-ақ курс бойынша корытынды тестін қамтиды. Бұл студенттерге курстың мазмұнын

терең ұғынуға, қойылған сұрақтарға дәлелді жауап беруге, өзінің болашақ мамандығының мәні мен әлеуметтік маңыздылығының түсінуге және оған деген қызығушылығының артуына мүмкіндік береді.

В.И. Жұмағұлованың редакциясымен XI-XVIII ғ. орыс әдебиеті тарихы және XIX ғ. дейінгі шетел әдебиеті тарихы бойынша электронды оқу құралдары жарыққа шықты.

В.И. Жұмағұлованың бұкарапат құралдары тілін зерттеудің ғылыми нәтижелері жоғары теориялық және практикалық маңыздылыққа ие. «**Қазақстан баспасөзіндегі сатира мен әзіл: лингвистикалық аспект**» (1999. 207 б.) атты монографияда Қазақстанның орыстілді баспасөзіндегі сатира мен әзілдің лингвистикалық аспектісін зерттеуіне деген алғашқы жүйелі амал жасалды, сатира мен әзілдің функционалды-семантикалық аспектісінде құрылуы және бүтін мәтіннің қалыптасуындағы жағдайлар қарастырылған. Бұрынырақта зерттеу нысаны ретінде қарастырылмаған газет мәтіндері сықақ бағытында филологиялық түрғыда зерттелген.

«**Қазақстанның мерзімді басылымындағы сықақ құрас-тырудың тәсілдері мен құралдары**» (2001. 246 б.) зерттеу жұмысы Қазақстанның орыс тілді сықақ басылымдарының қайта өңделуіне арналған. Сатира мен әзілдің лингвистикалық табигатын зерттеу үшін мәтіннің әр мағыналық жағдайы ерекше орын алады. Сықақ мәтініне мағыналықтың көптүрлілігі тән: оны автор арнайы жасайды және ол сықақ әсерін жасау құралы болып табылады.

Бұкарапат коммуникация дискурсын зерттеу нәтижесі, әлем бейнесіндегі модельдің жүйе құрайтын параметрлері және мәдениет концептілерін зерттеулер «**Бұкарапат коммуникация тілінің когнитивті-дискурсты және лингвомәдени аспекті түрғысында зерттелуі**» (2008. 180 б.) атты В.И. Жұмағұлова мен Н.И. Гайнуллинаның редакциясымен шыққан ұжымдық монографияда жалпыланған. Аталған жұмыста БАҚ әсерімен

құрылатын концептуалды жүйенің фрагмент ерекшеліктері алғаш рет ұғынылады, концептердің лингвомәдени жасаушылары, сондай-ақ, этникалық ерекшеліктерге ие тілдік құралдар зерттелген.

В.И. Жұмағұланың редакциясымен шыққан «**Көпмәдениетті тұлғаны қалыптастыру жағдайындағы филологиялық білім берудің мазмұны: әдіснамасы, теориясы, практикасы**» (2014. 193 б.) атты монографиясында көпмәдени тұлғаны қалыптастыру жағдайындағы бакалаврларды филологиялық дайындаудың мазмұнын жаңарту әдіснамасына, «Орыс тілі мен әдебиеті» бағыты бойынша білім берудің Мемлекеттік жалпыға білім беру стандартын құрастырудың концептуалдық амалдарына, оқу бағдарламалары мен оқулықтар мазмұнын талдау мен қалыптастыруға көніл болінген.

Аталған міндеттерді атқаруда орыс тілі мен әдебиетін білу әлем мәдениетіне арапастыру арқылы қалыптастасын жалпыадамзаттық құндылықтар жиынтығы, тұлға қасиеттері, адамгершілік идеалдары, танудың универсалды әдістері мен шығармашылық әрекеттердің көпмәдениетті тұлғаның қалыптасуында міндетті шарты болып табылады. Әсіреле бұл мәселе педагогикалық кадрлар дайындауда өзекті болып табылады.

Валентина Ивановнаның лингвистикалық қызығушылық саласы Сыртқы экономикалық терминдер сөздігі (В.И. Жұмағұлова, Т.В. Жевлакова, Л.А. Панова. 1993. 60 б.); Қазіргі заманғы түсініктер мен терминдер сөздігі (1997. 75 б.); Әдебиет терминдерінің қысқаша сөздігі (В.И. Жұмағұланың редакциясымен шыққан. 2006. 109 б.); Лингвистикалық терминдердің қысқаша сөздігі (2006. 141 б.); Орыс тілінің қоғамдық-саяси сөздігі (ХХ ғ. аяғы мен ХХІ ғ. басы) (В.И. Жұмағұланың редакциясымен шыққан. 2010. 222 б.); Қазақ тіл білімінің лингвистикалық терминдер сөздігі (В.И. Жұмағұланың редакциясымен шыққан. 2011. 189 б.).

Профессор В.И. Жұмағұлова – Қазақстандаған емес, сонымен қатар шетелде де есімі белгілі ғалым. Ол Қазақстанның

филологиялық қауымдастырының халықаралық ғылыми-практикалық және ғылыми-теориялық конгрестерде, семинар мен форумдарда (Мәскеу, Братислава, Берлин, София, Любліана, Токио, Сеул, Санкт-Петербург, Киев, Қазан, Амстердам, Лас-Вегас және т.б.) лайықты таныстыруда.

2008 жылдан бері Валентина Ивановна ғылым, техника мен білім саласындағы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сыйлығын беру жөніндегі комиссияның құрамында.

Жемісті ғылыми қызметі, халықаралық байланыс пен ынтымақтастықты дамытуға қосқан үлесі үшін Валентина Ивановна 2003 жылы Жоғары мектеп Халықаралық ғылым академиясының академигі болып сайланды.

Професор В.И. Жұмағұлова «Қазақстанның ғылыми әлемі» Халықаралық ғылыми журналының редакциялық алқасының мүшесі. Бірқатар халықаралық конференциялар мен симпозиумдардың ұйымдастыруышылары комитетінің мүшесі.

В.И. Жұмағұлованың ұйымдастыруышылық және ғылыми-педагогикалық қызметінің тәжірибесі мен нәтижелері халықаралық ғылыми қауымдастықпен жоғары бағаланды. Оның ғылыми еңбектері қазақ және орыс тілі мен әдебиеті дамуының ықпалдастырына, Қазақстан мен Ресей достығын нығайтуға сүбелі үлес қосуда. Ол Ресей Федерациясы Білім министрлігінің Құрмет қағазымен марапатталды. Валентина Ивановна 2007 жылы русистиканы дамытудағы жетістіктері үшін Михаил Ломоносов Орденімен марапатталды.

Отандық ғылымды дамытудағы және жоғары білікті кадрлар дайындаудағы жетістіктері үшін В.И.Жұмағұлова Қазақстан Республикасының Білім ғылым министрлігінің «Қазақстан Республикасының ғылымын дамытудағы жетістіктері үшін» Құрмет белгісімен марапатталды. (2004).

Қазақстан Журналистер одағы сыйлығының лауреаты атағына ие болды (2003).

ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың алғысы жарияланды (2005 ж.).

Валентина Ивановна «Іргелі ғылыми және ғылыми-әдістемелік зерттеулерді дамытуға қосқан жеке үлесі үшін» Михаил Ломоносов Орденімен марапатталды (2007).

Жұмағұлова Валентина Ивановна – «ЖОО үздік оқытушысы 2007» мемлекеттік грантының иегері.

ҚР Президентінің Жарлығымен В.И. Жұмағұловаға «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері» Құрметті атағы берілді.

«Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 20 жыл» мерейтойлық медалімен марапатталды.

Валентина Ивановна Жұмағұлова – қабілетті де қарымдығалым, жан дүниесі ерекше жаратылған тұлға. Болмысынан филолог, тамаша педагог, тәжірибелі жетекші, табиғатынан дана әрі дарынды жан, сүйікті жар, қамқор ана. Ол адам жаңын түйсінуде, сезінуде сөздің қадыр-қасиетін, сөйлеу мәнерін айрықша менгергендігімен айналасына нұр шуағын шашады. Ғылыми үстаннымы тұрғысынан да дархан.

Рухани мол байлығымен, ғылыми қызығушылығының ауқымдылығымен өзінің шәкірттеріне де бүрын-соңды таптаурын болмаган тақырыптарды тауып береді. Валентина Ивановна жауапкершілікті бар болмысымен сезінетін, тулмысынан көреген, өзінің айналасындағылардан жан жылуын аямайтын адам.

Валентина Ивановнаның мейірмандығы, табиғи сүйкімділігі, жоғары біліктілігі, интелигенттілігі, жан байлығы әріптестерін, окушыларын және студенттерді әрдайым тәнті етіп, құрметтеуге, ізет етуге бас игізеді.

Исенгалиева В.Ә.

филология ғылымдарының докторы, профессор

Гайнуллина Н.И.

филология ғылымдарының докторы, профессор

Сейдахметова Р.Ғ.

филология ғылымдарының докторы

**SKETCH OF LIFE AND ACTIVITIES OF HONORED
WORKER OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN,
PROFESSOR, ACADEMICIAN OF THE INTERNATIONAL
ACADEMY OF SCIENCES OF HIGHER EDUCATION
VALENTINA IVANOVNA ZHUMAGULOVA**

Valentina Ivanovna Zhumagulova is a known linguist, researcher of the language in the media of mass communication in Kazakhstan, laureate of the Union of Journalists of Kazakhstan Prize, Doctor of Philological Sciences, professor, academician of the International Academy of Sciences of the Higher education, Honored Worker of the Republic of Kazakhstan.

Valentina Ivanovna was born on November 4, 1954 in the village of Akmola of the Akmolinsk region of the Tselinograd oblast. She grew up in a family who raised three children. Her father, Ivan Yakovlevich, for many years worked as an engineer, a chief engineer in the enterprises of Kazakhstan, and her mother, Mariya Ivanovna, worked in finance, as the chief accountant in one of the trust in the south of Kazakhstan.

Parents supported their children in the pursuit of new knowledge, raised them to know honor, dignity, sense of duty, responsibility and respect for the older generation, instilled a love of reading, spiritual and cultural traditions of the people, and developed the creative abilities in children. Honesty, modesty, hard work were the main values in this family of workers. All their children received higher education, found their callings in life.

Formed in childhood exceptional honesty, humility, kindness, intelligence, eagerness to help others are the distinctive traits of V.I. Zhumagulova. And those family traditions Valentina Ivanovna brought to her own family.

Zhumagulovs family is a well-known family of scientists in the country. Her spouse Bakytzhan Tursunovich Zhumagulov is a prominent mathematician, a statesman and public figure, politician, laureate of the State Prize of the Republic of Kazakhstan in the field of science, technology and education, Honored Worker of the Republic

of Kazakhstan, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, the National Engineering Academy of the Republic of Kazakhstan, the International Academy of Engineering. Their son Ruslan is the Doctor of Economics, their daughter Alina has PhD in Law.

On graduating secondary school named after K. Satpayev of Zhanatas city in Dzhambul oblast V.I. Zhumagulova entered the preparatory class of the Kazakh State University named after S.M. Kirov in 1973 and in 1980 graduated from the Faculty of Journalism of the Kazakh State University named after S.M. Kirov (now - Kazakh National University named after al-Farabi).

Studying at the University was fruitful and interesting. Valentina Ivanovna listened to the lectures of eminent scientists such as H.H. Makhmudov, H.M. Saikiyev, V.M. Nikitevich, V.A. Issengalieva, N.I. Gainullina, B.M. Dzhilkibaev.

After graduation she worked for several years as the Executive secretary of the newspaper «Kazakh university» where she mastered her skills under the direction of famous journalists, master teachers such as T.K. Kozhakeyev, M.Barmankulov, A.I. Idrissov, S.K. Kozybayev.

In 1984, Valentina Ivanovna returned to the Kazakh State University named after S.M. Kirov as a graduate student at the Department of Russian Philology. To this day she refers to her teacher, scientific supervisor and later the scientific adviser for doctoral dissertation Valentina Aiteshevna Isengalieva with great gratitude and love, whose name is widely known in the scientific world as the founder of the school of lexicography, which prepared a generation of linguists. Valentina Aiteshevna even now is actively engaged in research work, has released several monographs, including a monograph «Prefixoids in Russian language» (2014, 643 p.), which was devoted to her pupil, professor V.I. Zhumagulova.

The scientific outlook of V.I. Zhumagulova was influenced by well-known Russian and Kazakh scientists such as V.G. Kostomarov, G.Y. Solganik, I.R. Halperin, E.S. Kubryakova, A.A. Leontiyev, H.H. Makhmudov, H.M. Saikiyev, V.A. Isengalieva, N.I. Gainullina.

Years of graduate study and joint research activities with N.I. Gainullina, R.S. Zuyeva, G.V. Kim, Valentina Ivanovna remembers with particular warmth and gratitude.

In 1988, after successful completion of graduate studies at the Department of Russian Philology, KazSU, Valentina Ivanovna presented her candidate's dissertation on the topic «Linguistic and stylistic means of creating comic language in the satirical magazine «Bumblebee» in front of the special doctoral commission at Tashkent State University named after V.I. Lenin.

The selected research area subsequently received intensive development in the Kazakh linguistics. Valentina Ivanovna studied in detail the linguistic peculiarities of manifestation of the comic category, stylistic features of newspaper headlines, the operation of emotional and expressive vocabulary on the pages of Russian-language press in Kazakhstan, original tropes in the newspaper discourse.

The result of years of research in this direction was the doctoral dissertation «Satire and humor in the Russian-language press in Kazakhstan: the linguistic aspect» which V.I. Zhumagulova presented at dissertation council at the al-Farabi Kazakh National University in 2001.

Russian studies have led to a number of studies on semantic and stylistic changes in the lexicon of Russian language in newspapers, the structure and semantic analysis of newspaper discourse. However, satire and humor, which in the language represented by comic category, have not been well studied: undefined categorical conceptual apparatus, not elaborated tiered system of classification of the means of expression of satire and humor, the principles and methods of analysis, which is explained by the complexity of the linguistic nature of the comic.

An important feature of the dissertation research is the solution of one of the major and at the same methodological problem that is

to identify the determinants that lead to the organization of elements in the system, to reveal patterns of involvement in the newspapers and magazines of linguistic resources, to create a comic, linguistic mechanism and methodology of their use in the development of the satirical press, improvement and features of perception. Dissertation was an important step on the way the system of linguistic understanding of general and specific trends in the development of mass communication language.

The importance and conceptuality of scientific achievements of V.I. Zhumagulova was appreciated. In 2003, she was awarded with the title of Laureate of the Journalists Union of Kazakhstan Prize for a series of theoretical studies on the problems of journalistic skills. In 2004, Valentina Ivanovna was awarded with the Honorary title of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan «For merits in development of Science of the Republic of Kazakhstan».

V.I. Zhumagulova combined her fruitful, scientific work with active teaching and administrative activities. Valentina Ivanovna made a lot of research and teaching activities in the Kazakh State Women's Pedagogical Institute (now - Kazakh State Women's Pedagogical University). She was sent to KazSWPI after presenting a dissertation for the degree of Candidate of Philology in 1988. She worked as an assistant teacher, a teacher, a senior teacher, a lecturer of the Russian philology department, now she is a Professor of Russian language and literature.

From 1998 to 2004 Valentina Ivanovna was in charge of the Department of Russian Language and Literature.

The department trains teachers of Russian language and literature in undergraduate majors 5B011800 – Russian language and literature, 5V012200 - Russian language and literature in schools with non-Russian language of teaching, Master degree, specialty 6M012200 – Russian language and literature in schools with non-Russian language of instruction.

Today Kazakh State Women's Pedagogical University is one of the major pedagogical universities in Kazakhstan, that was able to raise the prestige of the teaching profession. According to the results of the National ranking of universities, conducted by the Center of the Bologna process and the academic mobility of the MES in 2014, an educational program of undergraduate 5B012200 - Russian language and literature in schools with non-Russian language of teaching of the Russian Language and Literature Department won first place among pedagogical universities.

Under the direction of V.I. Zhumagulova curricula were developed, including the subjects in accordance with the SES and elective subjects, related to the current problems of Russian studies and relevant to labor market needs; educational-methodical complexes and training manuals were prepared as well.

V.I. Zhumagulova as an experienced teacher who systematically assisted in the development and introduction of innovative methods and techniques of teaching. So, with the aim of developing the creative potential of the students, progressive innovative educational technology was introduced such as student-centered learning, problem-based learning, cooperative learning and others.

She paid great attention to the development of the scientific generation, specially to the scientific research work of students and teachers of faculty. At the end of the day all this have formed life credo of professor V.I. Zhumagulova. On Valentina Ivanovna's initiative scientific-methodical seminars and master classes were organized with the invitation of well-known Russian and Kazakh scientists such as V.A. Issengalieva, Y.N. Karaulov, L.P. Krysin, N.I. Gainullina, R.S. Zuyeva, G.V. Kim, L.K. Zhanalina, V.S. Lee. Under her direction the scientific-theoretical conferences were held in which current problems of philology and intercultural communication were actively discussed.

Valentina Ivanovna has always supported young teachers, contributed to the formation of their professional competence.

Mutual respect and cooperation between learners and teachers,

correctness in the relationship of teachers and students, focus on professional success permanently became priority factors for the Department under the leadership of V.I. Zhumagulova.

Professor V.I. Zhumagulova won the state grant «The best teacher of the university in 2007» for outstanding achievements in research and teaching.

Being a gifted teacher and scientist V.I. Zhumagulova has made a significant contribution to the training of the teaching staff. She is a talented organizer and a leader, the generator of scientific ideas that have been successfully implemented in the scientific and research work in the universities of Kazakhstan.

Under her leadership, 1 doctor's, 5 candidate's and 8 master's dissertations were presented. The specialists, protected under the leadership of V.I. Zhumagulova, are themselves organizers of education in the republic. Professor V.I. Zhumagulova created Kazakh Scientific School to study the language of mass communication. Thus, a lot of topics were studied, among them there are the features of a language person of the modern Russian language, studies based on the journalism materials of Kazakhstan, cognitive-pragmatic basis of political lexicon of modern Russian language, identified functionality of the aphoristic texts in the media, defined linguistic typology of texts in press advertising, the linguistic means of representation comic picture of the world in newspaper discourse.

Professor V.I. Zhumagulova was a member of the Dissertation Council UD 14.50.17 at Kazakh State Women's Pedagogical University. Valentina Ivanovna paid much attention to opposing of scientific researches. She opposed a number of the doctoral and candidate's dissertations executed within accurately designated at the end of 20th – the beginning of the 21st century of the anthropocentric, cognitive and discursive linguistic directions which are based on integrated dynamic approach to language, the language phenomena and processes. This serves as evidence of a wide range of scientific interests of professor V.I. Zhumagulova.

A wonderful manager with a creative approach to her work, V.I. Zhumagulova was active in several scientific fields. She is the author and head of scientific research in a whole range of different fundamental and applied programs. Valentina Ivanovna's scientific activities are related to the solution of the following urgent tasks today.

The Priority research «**Linguistic and cultural interaction of the Kazakh and Russian languages in terms of the sovereign Kazakhstan**» is primarily due to social-linguistic background of Kazakhstan, which intensified the processes of interaction of state Kazakh and Russian languages. Moreover, the social nature, social functions, close interaction with the culture all these defined the language of mass communication as one of the most important tools of the socialization process of linguistic identity, which implies the transformation of the individual into the social man. The experience of the recent time vividly illustrates the fact that the media, reflecting the processes, taking place in all spheres of social and political life of Kazakhstan, make their own adjustments, by increase the value of a single idea, providing another, and thereby polarize the public consciousness of the Republic.

A study of the national picture of the world, attempts were made to look at the discourse in terms of cognitive structures, of the development of a conceptual approach to the phenomena of language, of functional and communicative description in Kazakh-Russian and Russian-Kazakh bilingualism - all this gives us a new understanding of linguistic phenomena, and with a different understanding of mass communication.

In addition, within the framework of the cognitive approach in research the features of the conceptualization of reality, inherent to the language as a whole and to its individual varieties, styles, genres, idiolect are described.

Study of characteristics and comparison of fragments pictures of the world in different languages is one of the main purposes of conceptual studies.

Surprising pattern that characterizes the language is the language ability to store and transmit data that was collected for centuries in the form of stable combinations and expressions, cognitive models. It is known that the features of concepts, that represent the national picture of the world, are conservative. And at the same time the picture of the world of people is changing, the structure features of the concept continue to expand at the expense of understanding the world. Development of science, socio-cultural processes are supplied with the information about the world, including the inner world. Analysis of concepts leads to the identification of archaic knowledge about the world. This knowledge does not belong to the category of science; it is popular, everyday data. This ordinary representation is changing due to religious and scientific views of society. Consequently, the language picture of the world is long established and preserved to this day by a national picture of the world, complemented by evolutionary knowledge, reflecting the outlook and worldview of the people, recorded in the forms of language, limited by the scope of the national culture of the people. In this regard, the cognitive-discursive approach allows researchers to identify both universal and universal mental and semantic-cognitive structures.

The results of the study are reflected in the collective monograph «Cognitive-discursive and linguistic-cultural aspects of language learning in mass communication» (edited by V.I. Zhumagulova, N.I. Gainullina. 2008 180 p.) including articles, devoted to the study of the discourse of mass communication, the study of cultural concepts and system parameters of the model, called the picture of the world.

The scientific importance of the study **«Optimizing of training and methodological support of the Russian language and literature in high school»** is an innovative approach to the development and design of textbooks and teaching materials in the basic disciplines of the specialty «Russian language and literature», taking into account national and spiritual identity of the person-student, a multifunctional phenomenon of language and literature as a social phenomena; the use of cultural, cognitive, communicative, aesthetic functions of language and literature.

Developed training manuals and educational-methodical complexes under the research were methodically aimed at achieving the following objectives:

- Determination of the place and role of the discipline in the educational program a particular specialty;
- Implementation of interdisciplinary logical relationships of the education program;
- The distribution of training time on the topics and types of training sessions;
- Organization of independent work of students in the classroom and extracurricular time;
- Activation of cognitive and creative activity of students;
- The relationship of teaching and research processes.

An innovative approach to education, as well as to the preparation of teaching aids, focused to establish competitive abilities of professional activity involves providing theoretical thought and action, which is a real step in the formation of students' self-reliance, confidence and readiness for self-realization. It is this approach in the professional activity, that can help the person to demonstrate the practice of independent decision-making and to make logical decisions based on developed and updated theoretical foundations.

Prepared educational-methodical complexes in Russian language and literature as an optimized model learning content and technologies are used in the educational process for the training of teachers of Russian language and literature.

In a study of «**The Russian language as a translator specialized terminology in the science on Kazakh literary language**» the first analysis is undertaken to identify the mechanisms of functioning of the Russian language as the translator of specialized terminology in the science of Kazakh language.

Kazakh linguistic terminology is a systemic education, in which a correlation, the ratio of different origin of the terms and their meanings. Activation of interaction of languages in Kazakhstan resulted that the

Russian language became the translator of the specialized terminology in the science of Kazakh literary language.

Active use of Russian language in the life of Kazakhstani society objectively contributed to the development of the Kazakh language. At this the enrichment of its terminology from external sources is not a question of numbers – the numbers of direct borrowings. Intercultural interaction of Russian and Kazakh languages assists in the identification and use of internal capabilities of the native language. So, in a bilingual context, under the influence of Russian and international terms, the expressions and the concept are used to comprehend and are transmitted using the basics of grammar and formants of the native language.

The result of this study is the «Dictionary of linguistic terms of the Kazakh linguistics» (edited by V.I. Zhumagulova. 2011 189 p.).

In the framework of the project **«Research and methodological basis for the modernization of the context of the philological education as a condition of the formation of multicultural personality»** it is considered that the content of a philological education is predetermined by a multicultural approach to develop the concept of school teaching of the Russian language and literature. Among the functions of multicultural education there are: the formation of ideas about the diversity of cultures and their relationships, awareness of the importance of cultural diversity for self-realization. Philological education as one of the areas of content organization of the educational process in the school is an effective means of training and education of students. The target of philological education is the formation of personality, which has communicative competence, a high level of morality, autonomy and responsibility.

The content of philological education is realized in the formation of multicultural personality, in the use of information and computer technology, by improving the quality of students' knowledge and successful adaptation and socialization in modern society. In order to improve the philological education it is advisable to focus on the following priorities: creating a favorable educational and communicative environment for self-determination and self-development of students;

organization of philological education is based on an interdisciplinary organization (Kazakh, Russian and English languages); to find and use new approaches to philological education, taking into account national and regional components and socio-cultural conditions.

Currently, the higher education system is undergoing major changes that require a new definition of the content and application of new tools and methods for the preparation of competitive professionals. The most important and interesting is the transition to a new model of the Expert based on the content of competence and expertise. Transition to a competence-oriented education is considered to be an adequate response of the education system in the social order. Multicultural educational environment should act as a condition for the formation of tolerance of the person, as a condition of preserving the diversity of cultures, ethnicities, religions, historical rights to the peculiarity of the peoples and nations.

Scientific results of the study are related to the intrinsic characteristics of the principles of selection and design of the content of philological education; development of specific design principles of educational content linguists in a higher pedagogical education, trends in the development of higher and post-philological education, the system for producing educational standards of philological education, taking into account the definition of philology as a kind of rod, the basis for many areas of application activity.

Model projects of curricula were developed, as well as textbooks and teaching aids for bachelors-philologists, which are an important and necessary component of the content of philological education.

Under the project a collective monograph «The content of a philological education in the emerging multicultural personality: methodology, theory and practice» has been prepared for publication. (edited by V.I. Zhumagulova. 2014. 193 p.).

Graduate students and pupils of Valentina Ivanovna were actively involved into the work on this research.

The results of scientific fundamental research carried out under the supervision of V.I. Zhumagulova are used in the educational process at

the Departments of Russian Language and Literature of the Universities of Kazakhstan, as well as to make scientific research, including by students and undergraduates.

Theoretical and practical achievements of scientific activity Valentina Ivanovna are reflected in scientific works, including monographs, dictionaries, textbooks and manuals, research papers, published in Kazakhstan and the near and far abroad countries.

Professor V.I. Zhumagulova considers preventive and systematic improvement of the content and methodology of education as one of the fundamentally important areas of work. She prepared mandatory and elective courses on topical issues of the modern Russian language, the language of the media. Thus, special courses «Problems of lexical semantics», «Problems of language and individual author's view of the world», «Actual problems of Russian linguistics» and special seminar «Language means of expressive speech» were developed and implemented».

V.I. Zhumagulova pays great attention to the development of textbooks and teaching aids for the modern Russian language, culture and style of speech, descriptive and expressive means of language, accent and pronunciation standards.

To organize the independent work of students, search, scientific research more effectively, Valentina Ivanovna have been developed materials to create electronic textbooks on lexicology of modern Russian language and a special course on «The problems of language and the individual author's view of the world».

The structure of the electronic publications correspond with didactic and methodological requirements of the teaching of the discipline and includes lecture material, a glossary, a reference for the independent work of the student, the student's independent work with the teacher, questions to prepare for exams, the subject of student projects, as well as a final course test. This allows students to deeply absorb the course

content, answer questions, understand the nature and social significance of their future profession, to show their constant interest.

Under V.I. Zhumagulova supervision, electronic textbooks on the history of Russian literature XI-XVIII centuries, the history of foreign literature to the XIX century were also created.

Scientific results of the research on the language of media by V.I. Zhumagulova have a high theoretical and practical importance.

The monograph «**Satire and humor in the press in Kazakhstan: the linguistic aspect**» (1999. 207 p.) made the first systematic approach to the study of linguistic aspects of satire and humor in the Russian-language press in Kazakhstan, investigated means of creating satire and humor in terms of their functional and semantic tensions and in connection with participation in the formation of the whole text. From the point of philological with comic oriented newspaper texts, which was not previously the subject of research, was studied.

The study «**Tools and techniques of creating comic in the periodical press of Kazakhstan**» (2001. 246) also devoted to the comic representation in the Russian media in Kazakhstan. The position on the semantic ambiguity of the text is of the particular importance for the study of the linguistic nature of satire and humor. Comic text is inherent ambiguity of a special kind: it is created by the author deliberately and serves as a means of creating a comic effect.

The results of studies of discourse of mass communication, the study of cultural concepts and system parameters of the model, called the picture of the world, were summarized in the monograph «**Cognitive-discursive and linguistic and cultural aspects of language learning mass communication**» (edited by V.I. Zhumagulova, N.I. Gainullina. 2008 180 p.). The specificity of the fragments of the conceptual system that is formed under the influence of the media, as well as linguistic and cultural components of concepts and language tools with ethnic characteristics are investigated.

The main attention is the monograph «**The content of a literary education in the emerging multicultural personality: methodology, theory and practice**» (edited by V.I. Zhumagulova. 2014. 193 p.) is given to the methodology of modernization philological content for the Bachelor of Philology in the emerging multicultural personality, conceptual approaches to the design and construction of the State educational standards in «Russian language and literature», the selection and formation of the content of educational curricula and textbooks.

To solve these problems the authors determined that the knowledge of Russian language and literature is an indispensable condition of formation of multicultural personality as a set of universal values, personality traits, moral ideals and universal ways of learning and creative activities generated by initiation to the world culture. Particularly relevant the given problem is in the preparation of teaching staff, who by virtue of their professional activities should be able to act as a subject of dialogue between cultures.

The scope of Valentina Ivanovna's linguistic interests is also reflected in the preparation of dictionaries, such as: Dictionary of foreign economic terms (V.I. Zhumagulova, T.V. Zhevlakova, L.A. Panova. 1993. 60 p.); Dictionary of modern concepts and terms (1997. 75 p.); Concise Dictionary of literary terms (edited by V.I. Zhumagulova. 2006. 109 p.); Concise Dictionary of linguistic terms (2006. 141 p.); Social and political dictionary of the Russian language (the end of XX – beginning of XXI century.) (Edited by V.I. Zhumagulova. 2010. 222 p.); Glossary of linguistic terms of Kazakh linguistics (Edited by V.I. Zhumagulova. – 2011 – 189 p.).

Professor VI. Zhumagulova is a famous scientist and organizer of science, not only in Kazakhstan, but also beyond. She is an honored representative of the philological community of Kazakhstan in the international scientific practical and theoretical scientific congresses, seminars and forums (Moscow, Bratislava, Berlin, Sofia, Ljubljana,

Tokyo, Seoul, St. Petersburg, Kiev, Kazan, Amsterdam, Las Vegas, etc.).

Since 2008, Valentina Ivanovna is a member of the Commission section of the State Prize of the Republic of Kazakhstan in the field of science, technology and education.

For fruitful scientific activity, the development of economic relations and international cooperation Valentina Ivanovna in 2003 was elected as an Academician of the International Academy of Science of Higher Education.

Professor V.I. Zhumagulova is a member of the editorial board of the International Scientific Journal «Scientific World of Kazakhstan.» She is a member of the organizing committee of several international conferences and symposia.

The experience and results of the organizational and scientific-pedagogical activity by V.I. Zhumagulova are highly appreciated by the international scientific community. Her research works make a worthy contribution to the development of interaction of Russian and Kazakh languages, literature, strengthening the friendship of Russia and Kazakhstan. They are marked with Honorary grants by the Ministry of Education of the Russian Federation. For achievements in the development of Russian studies Valentina Ivanovna was awarded with the Order of Mikhail Lomonosov in 2007.

For merits in development of national science and training of highly qualified staff V.I. Zhumagulova was awarded with the honorary title of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan «For merits in development of Science of the Republic of Kazakhstan» (2004).

She also received the title of Laureate of the Union of Journalists of Kazakhstan (2003).

Received the acknowledgement from the President of the Republic of Kazakhstan N.A. Nazarbayev (2005).

Valentina Ivanovna was awarded with the Order of M. Lomonosov «For personal contribution to the development of basic scientific and methodological research» (2007).

Zhumagulova Valentina Ivanovna is the winner of the state grant «The best teacher of the university» (2007).

With Presidential Decree V.I. Zhumagulova was awarded with the honorary title «Honored Worker of the Republic of Kazakhstan».

She was awarded with the medal «20 years of independence of the Republic of Kazakhstan» (2011).

Valentina Ivanovna Zhumagulova is a talented scientist and unusually rich soul person. She is a philologist by her calling, a wonderful teacher, mentor, an experienced, wise and charming woman, a loving wife, caring mother. She has an amazing sense of the words and style of scientific generosity.

Valentina Ivanovna Zhumagulova's richness of the inner world and the breadth of scientific interests also affect the fate of her students: for each of them she can find a problem that has not been previously researched. She is an astounding responsible, tactful person by nature, constantly sharing her heart with the people around.

Valentina Ivanovna's nobility, natural charm, professionalism, intelligence, generosity, are always admired and profound respect of colleagues, pupils, and students.

***Issengaliyeva V.A.**
doctor of philological sciences, professor
Gainullina N.I.
doctor of philological sciences, professor
Seidakhmetova R.G.
doctor of philological sciences*

**ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ ЛИТЕРАТУРЫ
О ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АКАДЕМИКА
МЕЖДУНАРОДНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ В.И. ЖУМАГУЛОВОЙ**

**ЖОҒАРЫ МЕКТЕП ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМ
АКАДЕМИЯСЫНЫҢ АКАДЕМИГІ
В.И. ЖҰМАҒҰЛОВАНЫҢ ӨМІРІ МЕН ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ
ӘДЕБИЕТТЕРДІҢ ХРОНОЛОГИЯЛЫҚ ҚОРСЕТКІШІ**

**CHRONOLOGICAL INDEX OF LITERATURE ON LIFE
AND ACTIVITIES OF THE ACADEMICIAN OF THE
INTERNATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF HIGHER
EDUCATION V.I. ZHUMAGULOVA**

2004

1. История развития Казахского государственного женского педагогического института // Қазақ қыздарының парасат мектебі.
– Алматы: Өнер, 2004. – С. 70; 76; 126.

2006

2. Жумагулов Б.Т. Во что я верю. – Алматы, 2006. – 464 с.

2007

3. За личный вклад в науку // Наука и высшая школа Казахстана.
– Алматы, 2007. – 15 мая (№ 152). – С. 3.

2010

4. Университеттің ұлғатты профессор-оқытушылары // Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетіне – 65 жыл. –
Алматы, 2010. – 38 с.

2014

5. Исенгалиева В.А. Воспоминания. – Алматы: Эрекет-Принт, 2014. – 452 с.

2014

6. Женский университет: прошлое, настоящее, будущее. –
Алматы: Қыздар университеті, 2014. – С.148-149.

**ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ
АКАДЕМИКА МЕЖДУНАРОДНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ В.И. ЖУМАГУЛОВОЙ**

**ЖОҒАРЫ МЕКТЕП ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФЫЛЫМ
АКАДЕМИЯСЫНЫҢ АКАДЕМИГІ В.И.
ЖҰМАҒҰЛОВАНЫҢ ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ХРОНОЛОГИЯЛЫҚ
КӨРСЕТКІШТЕРІ**

**CHRONOLOGICAL INDEX OF WORKS OF THE
ACADEMICIAN OF THE INTERNATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF HIGHER EDUCATION V.I. ZHUMAGULOVA**

**Монографии
Монографиялар
Monographs**

1999

1. Сатира и юмор в прессе Казахстана: лингвистический аспект. – Алматы: Фылым, 1999. – 207 с.

2001

2. Средства и приемы создания комического в периодической печати Казахстана. – Алматы: Фылым, 2001. – 246 с.

2008

3. Когнитивно-дискурсивный и лингвокультурологический аспекты изучения языка массовой коммуникации. – Алматы: Полиграфия сервис и К°, 2008. – 180 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой, Н.И. Гайнуллиной*).

2014

4. Содержание филологического образования в условиях формирования поликультурной личности: методология, теория,

практика. – Алматы: Полиграфия сервис и К°, 2014. – 183 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

**Учебники, учебные пособия
Оқулықтар, оқу құралдары
Textbooks and teaching guides**

1992

5. Стилистический анализ текста (для практических занятий по стилистике русского языка): Учебно-методическое издание. – Алма-Ата: КазГУ, 1992. – 21 с.

1993

6. Изобразительно-выразительные средства языка (для практических занятий по стилистике русского языка): Учебно-методическое издание. Алма-Ата: «Казахский университет», 1993. – 22 с.

7. Культура речи (для практических занятий): Учебно-методическое издание. – Алма-Ата: КазГУ, 1993. – 32 с. (Соавт. С.Н. Акишева).

1995

8. Функциональные стили: Учебно-методическое издание. – Алматы: КазГУ, 1995. – 32 с.

1996

9. Вопросы стилистики в курсовых работах студентов: Учебно-методическое издание. – Алматы: КазГУ, 1996. – 21 с.

1997

10. Нормы ударения и произношения: Учебное пособие. – Алматы: Университет «Туран», 1997. – 39 с.

11. Фразеологизмы как средства сатиры и юмора: Научное издание. – Алматы: КазГУ, 1997. – 18 с.

2006

12. Практический курс русского языка: Учебное пособие для студентов заочного обучения. – Алматы, 2006. – 139 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

13. Современный русский язык. Лабораторные работы: Учебное пособие. – Алматы, 2006. – 122 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

14. Современный русский язык. Лабораторные работы: Учебное пособие для студентов заочного обучения. – Алматы, 2006. – 69 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

15. Современный русский язык. Фонетика: Учебное пособие. – Алматы, 2006. – 112 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

2007

16. Современный русский язык. Лексикология: Учебное пособие. – Алматы, 2007. – 192 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

17. Современный русский язык. Синтаксис: Учебное пособие. – Алматы, 2007. – 192 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

18. Современный русский язык. Словообразование. Морфология: Учебное пособие. – Алматы, 2007. – 434 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

2011

19. Практический курс русского языка. Контрольно-тренировочные задания по СРСП: Учебное пособие. – Алматы: «Дайыр Баспа», 2011. – 65 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой, А.Е. Тажсимуратовой*).

2012

20. Современный русский язык. Лексикология: Электронное учебное пособие. – Алматы: Национальный центр информатизации, 2012.

21. Спецкурс по современному русскому языку «Проблемы языковой и индивидуально-авторской картины мира»:

Электронное учебное пособие. – Алматы: Национальный центр информатизации, 2012.

2013

22. История зарубежной литературы до XIX века: Электронное учебное пособие. – Алматы: Национальный центр информатизации, 2013. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

23. История русской литературы XI-XVIII веков: Электронное учебное пособие. – Алматы: Национальный центр информатизации, 2013. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

Словари Сөздіктер Dictionaries

1993

24. Словарь внешнеэкономических терминов. – Алма-Ата: Дәүір, 1993. – 60 с. (Соавт.: Т.В. Жевлакова, Л.А. Панова).

1997

25. Словарь современных понятий и терминов. – Алматы, 1997. – 75 с.

2006

26. Краткий словарь лингвистических терминов. – Алматы, 2006. – 141 с.

27. Краткий словарь литературоведческих терминов. – Алматы, 2006. – 109 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

2010

28. Общественно-политический словарь русского языка (конец XX – начало XXI вв.). – Алматы: Полиграфия сервис и К°, 2010. – 222 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

2011

29. Словарь лингвистических терминов казахского языкознания. Алматы: Полиграфия сервис и К°, 2011. – 189 с. (*Под редакцией В.И. Жумагуловой*).

Публикации в научных изданиях
Ғылыми басылымдардағы жарияланымдары
Publications in scientific journals

1986

30. Лексические средства комического (на материале журнала «Шмель») // Известия АН КазССР. Серия филол. – 1986. – № 3 (51). – С. 51-55.

1987

31. Комические функции конструкций экспрессивного синтаксиса языке журнала «Шмель»: Деп. в ИНИОН АН СССР. 1987. № 32482. 8 с.

32. Преобразование фразеологизмов с комической целью: Деп. в ИНИОН АН СССР. 1987. № 2918811 с.

33. Тропы как лингвостилистическое средство комического в языке журнала «Шмель»: Деп. в ИНИОН АН СССР. 1987. № 32881. 9 с.

1988

34. Журналу «Шмель» более 30 лет // Знание и труд. – 1988. – № 3. – С. 7.

35. Лингвостилистические средства создания комического в языке сатирического журнала «Шмель»: Автореф. дис.... канд. филол. наук. – Ташкент, 1988. – 24 с.

36. Словообразовательные средства комического // Материалы конференции молодых ученых и специалистов. – Алма-Ата, 1988. – С. 116.

1992

37. Языковые особенности сатирических журналов // Материалы выступлений на I Международном симпозиуме семинаре «Восток – Запад». – Алма-Ата: «Диалог культуры», Изд. КазГУ, 1992. – Ч.3. – С. 173-177.

1997

38. О правомерности публикации на страницах газет и журналов неправильностей русского языка // «Проблемы нравственности, образования и здорового образа жизни женщин» в свете Послания Президента страны народу Казахстана «Казахстан 2030»: Сборник научных статей. – Алматы, 1997. – С.112-114.

1998

39. Нарушение лексико-семантической сочетаемости слов как прием комического на страницах газет и журналов // Проблемы языка в современной научной парадигме: I Седельниковские чтения. – Павлодар, 1998. – С. 122-125.

1999

40. Авторское преобразование литературных и песенных цитат // Материалы международной научной конференции «Проблемы вузовской и прикладной науки в РК», посвященной 100-летию со дня рождения К.И. Сатпаева. – Астана, 1999. – Ч.2. – С. 98-99.

41. Использование пословиц и поговорок с комической целью // Русистика в Казахстане: проблемы, традиции, перспективы: Материалы Международной научно-практической конференции, посвященной 90-летию со дня рождения Х.Х. Махмудова. – Алматы, 1999. – С. 218-219.

42. К вопросу о функционировании эмоционально-экспрессивной лексики на страницах газет и журналов // Вопросы теории и методики преподавания русского языка и литературы: Сборник научных статей / КазГосЖенПИ. – Алматы, 1999. – С. 8-13.

43. Композиция сатирического текста // Известия МОН РК, НАН РК. Серия филол. – 1999. – № 5-6. – С. 48-50.

44. О некоторых стилистических функциях заголовков // Вестник Северо-Казахстанского университета. – 1999. – № 3. – С. 208-210.

45. О некоторых фразеологических средствах комического // Вестник КазГУ. Серия филол. – 1999. – № 26. – С. 157-160.

46. Особенности употребления окказиональных семантизированных антропонимов в языке печати // Вестник КазГУ. Серия филол. – 1999. – № 3 (32). – С. 27-29.

2000

47. Авторские тропы в газетном тексте // Известия МОН РК, НАН РК. Серия филол. – 2000. – № 1. – С. 53-57.

48. Инновации в прессе Казахстана // Международная научная конференция «Образование, наука и экономика в вузах на рубеже тысячелетий»: Сборник научных статей. – Словакия, 2000. – С. 81-82.

49. К вопросу о сознательно-коммуникативном методе обучения русскому языку // Республикаанская научно-практическая конференция «Психолого-педагогические проблемы формирования личности в условиях рыночной экономики»: Сборник научных статей. – Алматы, 2000. – Т.1. – С. 108-109.

50. Культура речи юриста // Материалы республиканской научно-методической конференции «Проблемы повышения качества образования в современных условиях». – Астана, 2000.

51. Некоторые семантико-стилистические процессы в русскоязычной прессе Казахстана // Известия МОН РК, НАН РК. Серия филол. – 2000. – № 5-6. – С. 20-26.

52. Проблемы интерпретации сатирического текста // Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары, «С.Мұқановтың әдеби-мәдени мұрасы және қазіргі заман». – Петропавл, 2000. – 2 том. – 178-183 бет.

53. Типы повествования в сатирическом тексте // Вопросы

теории и методики преподавания русского языка и литературы: Сборник научных статей / КазГосЖенПИ. – Алматы, 2000. – С. 15-19.

54. Экспрессивные и синтаксические конструкции как форма реализации лингво-коммуникативной специфики категории комического // Известия МОН РК, НАН РК. Серия филол. – 2000. – № 4. – С. 24-34.

2001

55. Комические аббревиатуры // Известия МОН РК, НАН РК. Серия филол. – 2001. – № 2. – С. 72-76.

56. Стилистическая контаминация лексики как форма реализации сатиры и юмора // Поиск. Серия гуманитарных наук. 2001. – № 2. – С. 20-26.

57. Транспозиция архаичной лексики // Вестник МОН РК, НАН РК. – 2001. – № 4. – С. 81-83.

58. Трансформация пословиц и поговорок как форма реализации сатиры и юмора // Известия МОН РК, НАН РК. Серия филол. – 2001. – № 2. – С. 68-72.

2002

59. Семантико-стилистическая транспозиция лексики в языке пресс-рекламы // Мир языка: Материалы Международной научно-практической конференции, посвященной памяти проф. Копыленко М.М. / КазГУМО и МЯ им. Аблайхана. – Алматы, 2002.

60. Творческий контекст и средства синтаксической изобразительности // Актуальные проблемы высшей школы: Материалы Международной научной конференции, посвященной 65-летию СКГУ. – Петропавловск: СКГУ им. М.Козыбаева, 2002. – Т. 1. – С. 151-153. (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

2004

61. Средства массовой информации и развитие межкультурной коммуникации в Казахстане // Материалы Международной

конференции «Межкультурная коммуникация и актуальные проблемы казахской, русской филологии», посвященной году России в Казахстане и празднованию 60-летия Казахского государственного женского педагогического института, 29-30 октября / КазГосЖенПИ. – Алматы, 2004. – С. 58-63.

2006

62. Мифологемы в прагматиконе языковой личности казахстанского политика // Вестник КазГосЖенПИ. Серия филол. –2006. (Соавт. Б.С. Каримова).

63. Национально-культурная специфика политических мифологем в структуре языковой личности казахстанского политика // Материалы Международной учебно-методической конференции «Современные проблемы учебных заведений в едином образовательном пространстве». – Омск, 2006.

64. Политическая афористика в дискурсе языковой личности казахстанского политика // Материалы Международной учебно-методической конференции «Современные проблемы учебных заведений в едином образовательном пространстве». – Омск, 2006.

65. Презентационный потенциал дискурса масс-медиа // Материалы Международной научно-практической конференции «Современная тюркология и ее основные направления развития». – Алматы, 2006. (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

66. Проблема теоретического изучения текстов малого жанра // Материалы Международной научно-практической конференции «Современная тюркология и ее основные направления развития». – Алматы, 2006.

2007

67. Медиа-коммуникация как инструмент социализации языковой личности // Личность. Культура. Общество. – 2007. – Т.9, № 37. – С. 320-325.

68. Национально-культурная специфика мифологем в речи казахстанских политиков // Материалы Международного конгресса

«Русский язык и литература в XXI веке: теоретические проблемы и прикладные аспекты», 18-19 октября. – Астана, 2007.

69. Национально-культурная специфика политических мифологем в структуре языковой личности казахстанского политика // Вестник Омского ун-та. – 2007. – № 1. – С. 67-73.

70. Общественно-политическая коммуникация в контексте социализации языковой личности//Вестник КазНУ им. аль-Фараби. – Серия филол. – 2007. – № 7 (106). (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

71. Политическая метафора как способ демонстрации ассоциативного характера мышления языковой личности казахстанского политика // Материалы конференции «Актуальные процессы в современной лексике и фразеологии», посвященной памяти профессоров Ю.П. Солодуба и Л.В. Николенко, 8-9 июня. – М.: МГПУ, 2007. (Соавт. Б.С. Каримова).

72. Презентационность общественно-политического дискурса // Материалы XIV Международной лингвистической конференции «Язык и мир». – Ялта, 2007. (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

73. Функциональные особенности и прагмалингвистическая значимость вербализованного газетного афоризма // Вестник КазНУ им. аль-Фараби. Серия филол. – 2007. – № 7 (106).

2008

74. Когнитивно-дискурсивная парадигма знания и общественно-политическая лексика и терминология // Когнитивно-дискурсивный и лингвокультурологический аспекты изучения языка массовой коммуникации: Сборник научных статей. – Алматы, 2008. (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

75. О формировании комической картины мира в масс-медиа // Вестник КазНУ. Серия филол. – 2008. – № 3. – С. 49-53. (Соавт. Э.М. Ханкишиева).

76. Презентационность концептов казахстанского политического дискурса // Когнитивно-дискурсивный и лингвокультурологический аспекты изучения языка массовой

коммуникации: Сборник научных статей. – Алматы, 2008. (Соавт.: Р.Г. Сейдахметова, Б.С. Каримова).

77. Прецедентные тексты как смысловые доминанты политической мемуаристики // Материалы Международной научно-практической конференции, посвященной 70-летию Б. Хасанова «Языковое пространство Казахстана в новом тысячелетии и проблемы мировой лингвистики». – Алматы, 2008. – Т.1. (Соавт. Б.С. Каримова).

2009

78. Понятие комической картины мира в лингвистике // Конгресс «Человек в пространстве мира и культуры». – Астана, 2009.

79. Понятие комической картины мира в лингвистике // Вестник КазГЮУ. Серия филол. – 2009. – №3. – С. 45-51.

80. Средства массовой информации как специфический инструмент социализации личности // Материалы Международной научно-теоретической конференции «Функционирование языка в синхронии и диахронии», посвященной 70-летию профессора Н.И. Гайнуллиной. – Алматы, 2009. (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

2010

81. О конструировании картины мира в общественно-политической терминологии // Материалы III Международной научной конференции «Роль греческой цивилизации в развитии мировой культуры», посвященной 180-летию со дня освобождения Греции. – Бишкек–Афины, 2010. – С. 143-150. (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

2011

82. Социальные доминанты национального тезауруса // Материалы международной научно-практической конференции «Экология языка и речи» / Тамбовский государственный университет им. Г. Державина, 17-18 ноября. – 2011. – С. 54-59. (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

2012

83. Когнитивный потенциал дискурса // Материалы Международной конференции (Конгресс МАПРЯЛ) «Русский язык в языковом и культурном пространстве Европы и мира: человек, сознание, коммуникация, интернет». – Варшава, 2012. (Соавт. А.Е. Тажимуратова).

84. Концепт и типы ментальных структур // Материалы Международной научно-практической конференции «Язык – речь – слово в филологических исследованиях», посвященной 80-летию со дня рождения профессора Р.С. Зуевой // КазНУ им. аль-Фараби. – Алматы, 2012. – С. 50-56. (Соавт. Р.Г. Сейдахметова).

2013

85. Ethnocultural concepts in the social and political discourse of Kazakhstan // World E-Conferences (Series I) in Engineering – Chemistry – Energy – Computer Science – Business, Management & Accounting – Medicine & Dentistry – Pharmacology – Veterinary Sciences – Education – Social Sciences, 12-13 June, 2013, Amsterdam, Netherlands.

86. Formation of multicultural personality under the conditons of globalization // The Clute Institute International Academic Conference. – USA, Las Vegas, 2013.

2014

87. Теоретические проблемы отбора и конструирования содержания филологического образования // Материалы международной научно-практической конференции «Модернизация содержания филологического образования как условие формирования поликультурной личности». – Алматы, 2014.

88. Честь превыше всего // Казахстанская правда. – 2014. – 10 апреля (№ 69/27690). – С. 7.

СПИСОК ЛЕКЦИЙ ДОКТОРА ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОРА ЖУМАГУЛОВОЙ ВАЛЕНТИНЫ ИВАНОВНЫ

**ФИЛОЛОГИЯ ЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ,
ПРОФЕССОР ВАЛЕНТИНА ИВАНОВНА
ЖҰМАҒҰЛОВАНЫҢ ДӘРІСТЕР ТІЗІМІ**

**LIST OF LECTURES OF DOCTOR OF PHILOLOGICAL
SCIENCES, PROFESSOR VALENTINA IVANOVNA
ZHUMAGULOVA**

КОММУНИКАТИВНАЯ ГРАММАТИКА

Грамматика как наука о человеке:

Теория коммуникативной грамматики

Коммуникативная грамматика и языковое общение

Параметры описания языкового общения

Факторы, влияющие на языковое общение

Текст как продукт речемыслительной деятельности человека

Текст как семиотическая система

Три семиотических членения: синтаксика (отношение между знаками, главным образом, в речевой цепи и вообще во временной последовательности), семантика (отношение между знаконосителем, предметом обозначения и понятием о предмете), прагматика (отношение между знаками и тем, кто их использует)

Субъект речи и адресат речи, «точки референции»

Пространственно-временная позиция говорящего как принцип организации текста

Правильность построения верbalного (устного и письменного) текста как соответствие требованию «текстуальности» – внешней связности, внутренней осмыслинности, возможности

своевременного восприятия, осуществления необходимых условий коммуникации и т.д.

Значение общего фонда знаний, коммуникативного фона для правильности восприятия текста (понятие пресуппозиции)

Коммуникативные задачи говорящего:

Речевая (текстовая) тактика и стратегия

Коммуникативные задачи (речевые интенции) говорящего: информировать, высказать и доказать свое мнение, побудить к действию, обсудить проблему для обнаружения истины, выразить понимание добра и зла, получить удовольствие от процесса общения, выразить и возбудить эмоции

Текстовая стратегия как совокупность замысла, позиции, мировосприятия, отношения автора к предмету и поставленной им проблеме, его pragматических интересов

Коммуникативные стратегии речевого поведения

Коммуникативные регистры:

Понятие коммуникативного регистра как коммуникативного типа речи

Типология коммуникативных регистров: репродуктивный, информативный, генеритивный, волонтивный, реактивный регистры

Текстовые функции видо-временных форм глагола в организации коммуникативных регистров

Коммуникативный регистр и модусная рамка предложения

Модель предложения и коммуникативный регистр.
Регистровые варианты

Модели предложений в системно-коммуникативном аспекте.
Коммуникативно-речевые потенции моделей предложения

Языковые средства формирования коммуникативных регистров (коммуникативные функции видо-временных форм, связь с лексическим значением глагола; аористив, перфектив, имперфектив в безглагольных моделях; роль способов номинации;

модально-вводные слова в коммуникативной композиции текста)

Понятие регистрового варианта. Наглядно-примерный, потенциально-обобщенный, генеритивно-волюнтивный варианты

Понятие темы и ремы в тексте:

Элементарные тема-ремные структуры в тексте

Порядок слов в предложении

Актуальное членение предложения. Тема и рема

Теория рематических доминант Г.А. Золотовой

Связь видов актуального членения предложения с типовым содержанием текста

Соотношение семантических типов текстовых фрагментов и рематических доминант

Композиция текста как последовательность коммуникативных регистров

Грамматические подходы к тексту. Неграмматические средства организации текста:

Лингвистика текста в 50-60-е годы

Синтаксическая стилистика

Грамматика текста (синтаксис текста)

Коммуникативная грамматика русского языка и проблемы текста

Соотношение понятий «текст» и «грамматика»

Лексика. Стилистика

Невербальные средства (паралингвистические)

Речевые жанры

Проблема объекта исследования: соотношение текста и дискурса:

Текст в разноспектрном описании: онтологическом, коммуникативном, прагматическом, когнитивном

Основные признаки текста. Целостность. Связность. Воспроизведимость

Средства связности: лексические (повторы, лексические и

контекстуальные синонимы, дейктические средства, вводные слова, наречия пространства и времени и т.д.); синтаксические (союзы); композиционно-речевые (параллельные конструкции); метатекстовые операторы

Способы создания целостности: тематическое единство (вертикальный контекст), заглавие, кольцевая композиция и т.д.

Вариативные и инвариантные признаки текста (Чернявская о соотношении текста и дискурса)

РУССКАЯ КОНЦЕПТОЛОГИЯ

Когнитивная лингвистика как наука:

Когнитивизм как наука

Терминологическая система когнитивной лингвистики

Источники и этапы формирования когнитивной лингвистики

Объект и задачи когнитивной науки

Языковая категоризация мира

Процесс познания посредством категоризации

Уровни категоризации

Классификация структур семантических полей (по Ч. Филлмору)

Концепты и концептуализация мира

Соотношение понятий «категоризация» и «концептуализация»

в науке

Концепт как важнейшая ментальная структура в когнитологии

Характеристики лингвокультурных концептов

Структура концепта

Содержание концепта

Национально-культурное содержание концепта

Методика описания концепта

Концепт и типы ментальных структур

Способы организации знаний и когнитивных процессов

Фреймовая семантика как лингвистическая концепция

Фрейм как особая организация знания. Структура и характеристики

Ментальные единицы, отражающие картину мира (сценарии, слоты, субфреймы)

Концептосфера как целостное и структурированное пространство

Концепты русской культуры:

Мир – концепты пространства и времени

Концепты числа. Гипотезы возникновения числа

Значения чисел в русской концептосфере

Концепт «Любовь» в русской лингвокультуре

Структура концепта «Труд» в русской концептосфере

Эмоциональные концепты «Радость» и «Счастье»

Явления природы в сознании носителей русского языка

Социальные понятия и отношения

Нравственные концепты в русской культуре

ОСНОВЫ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ КОМПАРАТИВИСТИКИ

Основные направления развития современного языкоznания

Современная макролингвистика: структура, особенности

Предлингвистика, микролингвистика, экстралингвистика, макролингвистика. Основные проблемы современного языкоznания

Этнолингвистика: современное состояние и перспективы

Понятие этнолингвистики, ее задачи, предмет и объект

История развития этнолингвистики как науки

Социолингвистика как наука

Язык и общество. Классификация социолингвистических факторов Социальные факторы в развитии системы языка. Понятие гендер

Основные направления современной психолингвистики

Проблемы психолингвистики

Конситуативность разговорной речи, ментальный тезаурус

Методы психолингвистики: семантический дифференциал, эксперимент

Лингвокультурология как интегративная область знания

Язык и культура: методология и теория. Спорные вопросы о взаимоотношении языка и культуры

Когнитивные аспекты лингвокультурологии

Проблемы межкультурной коммуникации

Парадоксы межкультурной коммуникации. Культурный и лингвистический шок

Когнитивная лингвистика как наука

Когнитивизм как наука. Когниция – основное понятие когнитивной лингвистики

Терминологическая система когнитивной лингвистики

Коммуникативная лингвистика и проблемы семантики

Коммуникативные единицы языка и речи. Проблемы современной прагмалингвистики

УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНЫХ И РЕСПУБЛИКАНСКИХ КОНФЕРЕНЦИЯХ, СИМПОЗИУМАХ И СОВЕЩАНИЯХ

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ, РЕСПУБЛИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯЛАР, СИМПОЗИУМДАР МЕН ОТЫРЫСТАРҒА ҚАТЫСУЫ

PARTICIPATION IN INTERNATIONAL AND REPUBLICAN CONFERENCES, SYMPOSIA AND MEETINGS

1998. Конференция молодых ученых и специалистов КазГУ им. С.М.Кирова. Алма-Ата.

1992. I Международный симпозиум семинар «Восток-Запад». – Алма-Ата.

1998. I Седельниковские чтения «Проблемы языка в современной научной парадигме». Павлодар.

1999. Международная практическая конференция «Русистика в Казахстане: проблемы, традиции, перспективы», посвященная 90-летию со дня рождения Х.Х. Махмудова. Алматы.

1999. Международная научная конференция «Проблемы вузовской и прикладной науки в РК», посвященная 100-летию со дня рождения К.И. Сатпаева. Астана.

2000. Республиканская научно-методическая конференция «Проблемы повышения качества образования в современных условиях». Астана.

2000. Республиканская научно-практическая конференция «Психолого-педагогические проблемы формирования личности в условиях рыночной экономики». Алматы.

2000. Международная научная конференция «Образование, наука и экономика в вузах на рубеже тысячелетий». Словакия.

2000. «С.Мұқановтың әдеби-мәдени мұрасы және қазіргі заман» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференция. Петропавл.

2002. Международная научно-практическая конференция «Мир языка», посвященная памяти проф. М.М. Копыленко. Алматы.

2002. Международная научная конференция «Актуальные проблемы высшей школы», посвященная 65-летию СКГУ им. М. Козыбаева. Петропавловск.

2004. Международная конференция «Межкультурная коммуникация и актуальные проблемы казахской, русской филологии», посвященная году России в Казахстане и празднованию 60-летия Казахского государственного женского педагогического института. Алматы.

2006. Международная научно-практическая конференция «Современная тюркология и ее основные направления развития». Алматы.

2006. Международная учебно-методическая конференция «Современные проблемы учебных заведений в едином образовательном пространстве». Омск.

2007. Международный конгресс «Русский язык и литература в XXI веке: теоретические проблемы и прикладные аспекты». Астана.

2007. XIV Международная лингвистическая конференция «Язык и мир». Ялта.

2008. Международная научно-практическая конференция, посвященная 70-летию Б. Хасанова «Языковое пространство Казахстана в новом тысячелетии и проблемы мировой лингвистики». Алматы.

2009. Международная научно-теоретическая конференция «Функционирование языка в синхронии и диахронии», посвященная 70-летию профессора Н.И. Гайнуллиной. Алматы.

2009. Конгресс «Человек в пространстве мира и культуры». Астана.

2010. III Международная научная конференция «Роль греческой цивилизации в развитии мировой культуры», посвященная 180-летию со дня освобождения Греции. Бишкек – Афины.

2011. Международная научно-практическая конференции «Экология языка и речи». Тамбов.

2012. Международная конференция (Конгресс МАПРЯЛ) «Русский язык в языковом и культурном пространстве Европы и мира: человек, сознание, коммуникация, интернет». Польша, Варшава.

2013. Международная научно-практическая конференция «Язык – речь – слово в филологических исследованиях», посвященная 80-летию со дня рождения профессора Р.С. Зуевой. Алматы.

2013. The Clute Institute International Academic Conference. – USA, Las Vegas.

2013. WorldE-Conferences (Series I) in Engineering – Chemistry – Energy – Computer Science – Business, Management & Accounting – Medicine & Dentistry – Pharmacology – Veterinary Sciences – Education – Social Sciences. Netherlands, Amsterdam.

2014. Международная научно-практическая конференция «Модернизация содержания филологического образования как условие формирования поликультурной личности». Алматы.

**ДОКТОРСКИЕ, КАНДИДАТСКИЕ И МАГИСТЕРСКИЕ
ДИССЕРТАЦИИ, ВЫПОЛНЕННЫЕ ПОД НАУЧНЫМ
РУКОВОДСТВОМ ДОКТОРА ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ НАУК,
ПРОФЕССОРА В.И. ЖУМАГУЛОВОЙ**

**ФИЛОЛОГИЯ ФЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ,
ПРОФЕССОР В.И. ЖҰМАҒҰЛОВАНЫҢ ФЫЛЫМИ
БАСШЫЛЫҒЫМЕН ҚОРҒАЛҒАН ДОКТОРЛЫҚ,
КАНДИДАТТЫҚ ЖӘНЕ МАГИСТРЛІК
ДИССЕРТАЦИЯЛАР**

**DOCTORAL, CANDIDATE'S AND MASTER'S
DISSERTATIONS, DONE UNDER THE SCIENTIFIC
SUPERVISION OF DOCTOR OF PHILOLOGICAL SCIENCES,
PROFESSOR V.I. ZHUMAGULOVA**

**Докторские диссертации
Докторлық диссертациялар
Doctoral dissertations**

1. Сейдахметова Р.Г. Когнитивно-прагматическая основа общественно-политической лексики современного русского языка. – Алматы, 2010.

**Кандидатские диссертации
Кандидаттық диссертациялар
Candidate's dissertations**

1. Сейдахметова Р.Г. Изобразительный синтаксис русскоязычной прозы казахских писателей (на материале произведений А. Алимжанова, С. Санбаева). – Петропавловск, 2001.

2. Сейдуллаева Г.А. Лингвистическая типология текстов пресс-рекламы. – Алматы, 2004.

3. Румянцева Е.В. Афоризм как фрагмент газетного дискурса русскоязычной прессы Казахстана. – Алматы, 2006.

4. Каримова Б.С. Языковая личность современного политика (на материале русскоязычной публицистики Казахстана). – Алматы, 2006.
5. Ханкишиева Э.М. Комическая картина мира в газетном дискурсе. – Алматы, 2010.

Магистерские диссертации
Магистрлік диссертациялар
Master's dissertations

1. Бейсембиева А.Б. Национально-культурная специфика тюркизмов в творчестве О.Сулейменова. – Алматы, 2004.
2. Абдикеримова Г.С. Оценочная картина мира в газетно-публицистическом тексте. – Алматы, 2013.
3. Байгунакова Ч.О. Казахстанский политический дискурс: когнитивный аспект. – Алматы, 2013.
4. Есалиева Н.А. Когнитивно-функциональный аспект окказионального словообразования в газетном дискурсе. – Алматы, 2014.
5. Кусаинова Г.У. Концепт «письмо» в поэтической речи. – Алматы, 2014.
6. Нагиева А.Т. Лексико-фразеологическая объективация концепта «небо» в казахском и русском языковых сознаниях. – Алматы, 2014.
7. Саганаева А.А. Языковые средства репрезентации концепта «Байтерек» (на материале русскоязычной прессы Казахстана). – Алматы, 2014.
8. Съемщикова Т.Г. Фразеологические единицы в деловом дискурсе. – Алматы, 2014.

**ДИССЕРТАЦИИ, ОППОНИРОВАННЫЕ ДОКТОРОМ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОРОМ
В.И. ЖУМАГУЛОВОЙ**

**ФИЛОЛОГИЯ ФЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ,
ПРОФЕССОР В.И. ЖҰМАҒҰЛОВАННЫҢ
ОППОНЕНТТЕГЕН ДИССЕРТАЦИЯЛАРЫ**

**DISSERTATIONS OPPOSED BY THE DOCTOR
OF PHILOLOGICAL SCIENCES, PROFESSOR V.I.
ZHUMAGULOVA**

1. Килевая Л.Т. Становление категории наклонения славянского глагола: Автореф. дис. ...д-ра филол.наук. Алматы, 2003. – 48 с.
2. Ахмедьяров К.К. Формирование и развитие метаязыка русской лингвистической поэтики: Автореф. дис. ...д-ра филол. наук. Алматы, 2003. – 50 с.
3. Ли В.С. Категория пропозитивности в современном русском языке (когнитивно-дискурсный аспект): Автореф. дис. ...д-ра филол.наук. Алматы, 2005. – 40 с.
4. Мирзоева Л.Ю. Эволюция категории оценки в русском языке XYII-XIX вв.: Автореф. дис. ...д-ра филол.наук. Алматы, 2010. – 40 с.

АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ

ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ӘЛПБИЛІК КӨРСЕТКІШІ

ALPHABETICAL PAPER INDEX

- Авторские тропы в газетном тексте – **47**
Авторское преобразование литературных и песенных цитат – **40**
Вопросы стилистики в курсовых работах студентов – **9**
Журналу «Шмель» более 30 лет – **34**
Изобразительно-выразительные средства языка (для практических занятий по стилистике русского языка – **6**
Инновации в прессе Казахстана – **48**
Использование пословиц и поговорок с комической целью – **41**
История зарубежной литературы до XIX века – **22**
История русской литературы XI-XVIII веков – **23**
К вопросу о сознательно-коммуникативном методе обучения русскому языку – **49**
К вопросу о функционировании эмоционально-экспрессивной лексики на страницах газет и журналов – **42**
Когнитивно-дискурсивная парадигма знания и общественно-политическая лексика и терминология – **74**
Когнитивно-дискурсивный и лингвокультурологический аспекты изучения языка массовой коммуникации – **3**
Когнитивный потенциал дискурса – **83**
Комические аббревиатуры – **55**
Комические функции конструкций экспрессивного синтаксиса языке журнала «Шмель» – **31**
Композиция сатирического текста – **43**
Концепт и типы ментальных структур – **84**
Краткий словарь лингвистических терминов – **26**
Краткий словарь литературоведческих терминов – **27**
Культура речи (для практических занятий) – **7**

Культура речи юриста – **50**

Лексические средства комического (на материале журнала «Шмель») – **30**

Лингвостилистические средства создания комического в языке сатирического журнала «Шмель» – **35**

Медиа-коммуникация как инструмент социализации языковой личности – **67**

Мифологемы в прагматиконе языковой личности казахстанского политика – **62**

Нарушение лексико-семантической сочетаемости слов как прием комического на страницах газет и журналов – **39**

Национально-культурная специфика мифологем в речи казахстанских политиков – **68**

Национально-культурная специфика политических мифологем в структуре языковой личности казахстанского политика – **63, 69**

Некоторые семантико-стилистические процессы в русскоязычной прессе Казахстана – **51**

Нормы ударения и произношения – **10**

О конструировании картины мира в общественно-политической терминологии – **81**

О некоторых стилистических функциях заголовков – **44**

О некоторых фразеологических средствах комического – **45**

О правомерности публикации на страницах газет и журналов неправильностей русского языка – **38**

О формировании комической картины мира в масс-медиа – **75**

Общественно-политическая коммуникация в контексте социализации языковой личности – **70**

Общественно-политический словарь русского языка (конец XX – начало XXI вв.) – **28**

Особенности употребления окказиональных семантизованных антропонимов в языке печати – **46**

Политическая афористика в дискурсе языковой личности казахстанского политика – **64**

Политическая метафора как способ демонстрации

- ассоциативного характера мышления языковой личности казахстанского политика – **71**
- Понятие комической картины мира в лингвистике – **78, 79**
- Практический курс русского языка. Контрольно-тренировочные задания по СРСП – **19**
- Практический курс русского языка: Учебное пособие для студентов заочного обучения – **12**
- Презентационность концептов казахстанского политического дискурса – **76**
- Презентационность общественно-политического дискурса – **72**
- Презентационный потенциал дискурса масс-медиа – **65**
- Преобразование фразеологизмов с комической целью – **32**
- Прецедентные тексты как смысловые доминанты политической мемуаристки – **77**
- Проблема теоретического изучения текстов малого жанра – **66**
- Проблемы интерпретации сатирического текста – **52**
- Сатира и юмор в прессе Казахстана: лингвистический аспект – **1**
- Семантико-стилистическая транспозиция лексики в языке пресс-рекламы – **59**
- Словарь внешнеэкономических терминов – **24**
- Словарь лингвистических терминов казахского языкоznания – **29**
- Словарь современных понятий и терминов – **25**
- Словообразовательные средства комического – **36**
- Современный русский язык. Лабораторные работы – **13, 14**
- Современный русский язык. Лексикология – **16, 20**
- Современный русский язык. Синтаксис – **17**
- Современный русский язык. Словообразование. Морфология – **18**
- Современный русский язык. Фонетика – **15**
- Содержание филологического образования в условиях формирования поликультурной личности: методология, теория, практика – **4**
- Социальные доминанты национального тезауруса – **82**
- Спецкурс по современному русскому языку «Проблемы языковой и индивидуально-авторской картины мира» – **21**

- Средства и приемы создания комического в периодической печати Казахстана – 2
- Средства массовой информации и развитие межкультурной коммуникации в Казахстане – 61
- Средства массовой информации как специфический инструмент социализации личности – 80
- Стилистическая контаминация лексики как форма реализации сатиры и юмора – 56
- Стилистический анализ текста (для практических занятий по стилистике русского языка – 5
- Творческий контекст и средства синтаксической изобразительности – 60
- Теоретические проблемы отбора и конструирования содержания филологического образования – 87
- Типы повествования в сатирическом тексте – 53
- Транспозиция архаичной лексики – 57
- Трансформация пословиц и поговорок как форма реализации сатиры и юмора – 58
- Тропы как лингвостилистическое средство комического в языке журнала «Шмель» – 33
- Фразеологизмы как средства сатиры и юмора – 11
- Функциональные особенности и прагмалингвистическая значимость вербализованного газетного афоризма – 73
- Функциональные стили – 8
- Честь превыше всего – 88
- Экспрессивные и синтаксические конструкции как форма реализации лингво-коммуникативной специфики категории комического – 54
- Языковые особенности сатирических журналов – 37
- ***
- Ethnocultural concepts in the social and political discourse of Kazakhstan – 85
- Formation of multicultural personality under the conditions of globalization – 86

ИМЕННОЙ УКАЗАТЕЛЬ СОАВТОРОВ

БІРЛЕСІП ЖАЗГАН АВТОРЛАРДЫҢ ЕСІМДЕР КӨРСЕТКІШІ

NAME INDEX OF CO-AUTHORS

Акишева С.Н. – 7

Гайнуллина Н.И. – 3

Жевлакова Т.В. – 24,

Каримова Б.С. – 62, 71, 76, 77

Панова Л.А. – 24

Сейдахметова Р.Г. – 60, 65, 70, 72, 74, 76, 80, 81, 82, 84

Тажимуратова А.Е. – 19, 83

Ханкишиева Э.М. – 75

СОДЕРЖАНИЕ

К читателям.....	7
Основные даты жизни и деятельности профессора, академика Международной академии наук Высшей школы Валентины Ивановны Жумагуловой.....	10
Очерк жизни и деятельности Заслуженного деятеля Республики Казахстан, профессора, академика Международной академии наук Высшей школы Валентины Ивановны Жумагуловой.....	19
Хронологический указатель литературы о жизни и деятельности академика Международной академии наук Высшей школы В.И. Жумагуловой.....	70
Хронологический указатель трудов академика Международной академии наук Высшей школы В.И. Жумагуловой.....	71
Список лекций доктора филологических наук, профессора Жумагуловой Валентины Ивановны.....	83
Участие в международных и республиканских конференциях, симпозиумах и совещаниях.....	89
Докторские, кандидатские и магистерские диссертации, выполненные под научным руководством доктора филологических наук, профессора В.И. Жумагуловой.....	92
Диссертации, оппонированные доктором филологических наук, профессором В.И. Жумагуловой.....	94
Алфавитный указатель трудов.....	95
Именной указатель соавторов.....	99

МАЗМУНЫ

Оқырмандаға.....	8
Жоғары мектеп Халықаралық ғылым академиясының академигі, профессор Валентина Ивановна Жұмағұлова өмірінің және қызметінің негізгі белестері.....	13
Қазақстан Республикасының еңбек сінірген қайраткері, профессор, Жоғары мектеп Халықаралық ғылым академиясының академигі Валентина Ивановна Жұмағұлованың өмірі мен қызметінің очеркі.....	37
Жоғары мектеп Халықаралық ғылым академиясының академигі В.И. Жұмағұлованың өмірі мен қызметі туралы әдебиеттердің хронологиялық көрсеткіші.....	70
Жоғары мектеп Халықаралық ғылым академиясының академигі В.И. Жұмағұлованың еңбектерінің хронологиялық көрсеткіштері.....	71
Филология ғылымдарының докторы, профессор Валентина Ивановна Жұмағұлованың дәрістер тізімі.....	83
Халықаралық, республикалық конференциялар, симпозиумдар мен отырыстарға қатысуы.....	89
Филология ғылымдарының докторы, профессор В.И. Жұмағұлованың ғылыми басшылығымен қорғалған докторлық, кандидаттық және магистрлік диссертациялар.....	92
Филология ғылымдарының докторы, профессор В.И. Жұмағұлованның оппоненттеген диссертациялары.....	94
Еңбектерінің әліпбелік көрсеткіші.....	95
Бірлесіп жазған авторлардың есімдер көрсеткіші.....	99

CONTENTS

To the readers.....	9
Key dates of the life and work of professor, academician of the International Academy of Sciences of Higher Education Valentina Ivanovna Zhumagulova.....	16
Sketch of life and activities of Honored worker of the Republic of Kazakhstan, professor, academician of the International Academy of Sciences of Higher Education Valentina Ivanovna Zhumagulova.....	54
Chronological index of literature on life and activities of the academician of the International Academy of Sciences of Higher Education V.I. Zhumagulova.....	70
Chronological index of works of the academician of the International Academy of Sciences of Higher Education V.I. Zhumagulova.....	71
List of lectures of doctor of philological sciences, professor Valentina Ivanovna Zhumagulova.....	83
Participation in international and republican conferences, symposia and meetings.....	89
Doctoral, candidate's and master's dissertations, done under the scientific supervision of doctor of philological sciences, professor V.I. Zhumagulova.....	92
Dissertations opposed by the doctor of philological sciences, professor V.I. Zhumagulova.....	94
Alphabetical paper index.....	95
Name index of co-authors.....	99

**ЖУМАГУЛОВА ВАЛЕНТИНА
ИВАНОВНА**

Биобиблиография ученых Казахстана

Верстка
Жадыранова Г.Д.

Подписано в печать 29.10.2014
Тираж 100 экз.

«Ғылым ордасы» РМК баспаханасында басылды
Алматы қ-сы, Шевченко к-си, 28